

IOSUD - UNIVERSITÉ „DUNĂREA DE JOS” DE GALAȚI

École Doctorale de Sciences Humaines et Sociales

THÈSE DE DOCTORAT

Résumé

OCTAVIAN PALER ET *LE VICE DE LA MÉMOIRE.* DES THÈMES RECURRENENTS AU *MYTHE* *PERSONNEL*

Présentée par:

Sevastre (Lazăr) Andreea Roxana

Président:

Prof. univ. dr. **Eugenia-Simona ANTOFI**

Université „Dunărea de Jos” de Galați

Sous la direction de:

Prof. univ. dr. habil. **Nicoleta IFRIM**

Université „Dunărea de Jos” de Galați

Référent officiel:

Prof. univ.dr. habil. **Diana Manuela CÂMPAN**

Université „1 Decembrie 1918” d’Alba Iulia

Référent officiel:

Prof. univ. dr. habil. **Cătălin GHÎȚĂ**

Université de Craiova

Référent officiel:

Prof. univ. dr. **Marcela Doinița MILEA**

Université „Dunărea de Jos” de Galați

Série U2: Philologie – Roumain Nr. 23

GALAȚI 2020

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINTE INGINERESTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINTE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**

Domeniul fundamental ȘTIINTE UMANISTE ȘI ARTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINTE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINTE BIOLOGICE ȘI BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**

Sommaire

<i>ARGUMENT</i>	4
<i>Chapitre 1. Octavian Paler, un écrivain au croisement des temps</i>	8
1.1. L'écrivain et les «étapes» creatrices. Perspectives avant et après décembre 1989.....	8
1.2. Premises autobiographiques du « rattrapage du soi » dans « l'écriture–autoportrait » de Paler.....	28
<i>Chapitre 2. Octavian Paler dans « les miroirs de la critique ». « Dossier de lecture » avant et après décembre 1989</i>	63
2.1. Répères de la réception critique avant décembre 1989.....	63
2.2. Répères de la réception critique après décembre 1989.....	94
2.2.1. Changements de perspectives après 1989 dans la réception critique des textes de Paler publiés avant décembre 1989.....	100
2.2.2. Changements de perspectives après 1989 dans la réception critique des textes de Paler publiés après décembre 1989.....	131
2.3. De l'écriture-parabole à l'essai autobiographique. Recurrences critiques dans la réception de l'œuvre de Paler.....	147
<i>Chapitre 3. Hypostases de travail et perspectives critiques assumées. Éléments de psychocritique et de critique de l'imaginaire</i>	150
3.1. La psychanalyse – un préambule méthodologique de la psychocritique.....	151
3.2. La grille psychocritique et la construction du „mythe personnel”.....	167
3.3. La critique de l'imaginaire et la révélation des structures obsessives-thématiques.....	183
<i>Chapitre 4. Un „déchargé de la mémoire”: degrés de légitimation critique du „mythe personnel” de Paler. Réseaux importants et „métaphores obsédantes”</i>	189
4.1. L'imaginaire du Régime Diurne. Réseaux importants et isotopes obsessifs: les symboles du feu, des représentations végétales et thériomorphes, l'imaginaire aquatique et les symboles de la „chute”.....	190
4.2. Le Régime Nocture. Les symboles de l'intimité – la chambre, le chalet du garde forestier, la maison / l'endroit du rêve, l'asile, le désert, la cloche en verre, la grotte. Les symboles de „l'inversion”. La symbolique des couleurs obsédantes.....	226
4.3. Les masques d'Octavian Paler, un „déchargé de la mémoire” – „voix” des écritures (pseudo) confessions.....	250
4.4. Un „déchargé de la mémoire”: la légitimation du „mythe personnel” de Paler à travers le contrôle (auto) biographique.....	285
<i>CONCLUSIONS</i>	295
<i>Annexe 1 -Inventaire de symboles récurrents dans l'œuvre d'Octavian Paler</i>	301
<i>Annexe 2 - Index des auteurs cités</i>	307
<i>BIBLIOGRAPHIE</i>	315

Résumé

Mots-clé: *psychocritique, personnages-miroir, métaphores obsédantes, le mythe personnel d'Octavian Paler, l'anthropologie de l'imaginaire, symboles, thèmes récurrents.*

Dans la thèse de doctorat ayant le titre *Octavian Paler et le vice de la mémoire*¹. *Des thèmes récurrents au mythe personnel*² on a eu l'intention, d'une part, de construire une vision d'ensemble sur l'œuvre d'un des écrivains de la période d'après guerre avec une riche et marquante activité littéraire, qui a eu un grand succès auprès du public, et d'autre part, de proposer une interprétation *sui generis* de la prose de l'auteur, en utilisant la méthode psychocritique conjuguée avec les données fournies par l'anthropologie de l'imaginaire.

On peut observer la complexité de la personnalité de l'écrivain et de son œuvre, tout en identifiant d'abord les données de la biographie d'Octavian Paler, et puis son œuvre, qui comprend deux perspectives, celle de la réception de son écriture (avant et après décembre 1989) et celle de l'interprétation du mythe personnel de l'écrivain par la superposition des textes, identifiant des symboles et des réseaux associatifs récurrents, qui seront analysés à l'aide de la méthode critique proposée par Charles Mauron, avec des ancrages théoriques connexes dans l'étude de l'imaginaire dans la vision de Gilbert Durand et dans les fondements conceptuels proposés par des psychanalystes comme Freud, Jung, Adler. À la fin, les données obtenues par la superposition des « réseaux » symboliques seront validés par le filtre des données biographiques (considérées très importantes) et autobiographiques auxquelles l'auteur fait appel en permanence dans toutes ces œuvres à travers « l'excès » de mémoire.

Le choix du thème est justifié par l'apétence particulière pour l'œuvre de cet écrivain, qui se remarque dans le paysage de la littérature - avant et après décembre 1989 – par l'acuité et l'actualité de ses réflexions, par ses analyses méticuleuses qui soulignent le sondage profond de l'humanité, sa propre personne, la mythologie, qui met en évidence l'acceptation de quelques stratégies différentes de la valorisation de la « mémoire ». En plus, cette étude s'avère être utile parce que, en dépit de la prolifération de l'écrivain, de ses apparitions fréquentes dans le média, de ces citations fréquentes dans les études en ligne, les études

¹ Le concept est proposé par Constantin Coroiu dans l'article *Octavian Paler: le vice de la mémoire*, dans la revue „Cultura”, no 329 de 30 juin 2011: <https://revistacultura.ro/nou/2011/06/octavian-paler-%E2%80%9Eeviciul-memoriei%E2%80%9C/> (consulté le 5 août 2019).

²Le concept de « mythe personnel » appartient à Charles Mauron, utilisé dans l'étude *Des métaphores obsédantes au mythe personnel*, traduction du français par Ioana Bot, Maison d'Édition Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

critiques applicatives d'envergure ou les monographies dédiées à son œuvre ne sont pas si nombreuses.³

Dans le chapitre *Octavian Paler, un écrivain au croisement des temps* on a surligné des données de la vie de l'auteur, telle qu'il nous a présenté dans les interviewes et les œuvres autobiographiques, parmi lesquelles on peut repérer des événements importants (la figure paternelle et celle maternelle, l'oncle Georges) qui ont abouti par son évolution intellectuelle et qui donnent des notes spécifiques à son écriture. On a illustré aussi les événements qui ont déterminé le refugetardif et prolifique dans une existence compensatoire, c'est-à-dire dans la littérature. En plus, les prix reçus par Octavian Paler pour ses œuvres montrent son succès auprès du public, quelques-uns de ses volumes étant traduits en français, allemand, tchèque. On a analysé aussi le contexte social, politique et culturel dans lequel Octavian Paler a fait paraître ses livres, ce travail présentant contextuellement l'œuvre de l'auteur, en relation avec le milieu socio-politique avant et après décembre 1989, mais aussi les récurrentes autobiographiques. La référence de son œuvre à sa biographie est imposée par la méthode psychocritique appliquée dans l'analyse de la prose de l'auteur pour accorder plus de véridicité à un possible « mythe personnel » de l'écrivain, mais aussi par l'appel fréquent que l'auteur fait au « vice de la mémoire », invoqué dans les œuvres de fictions, mais aussi dans celles autobiographiques. Octavian Paler met la mémoire personnelle en relation avec les mécanismes de l'inconscient, parce que l'auteur considère que les événements ne reviennent pas dans le présent seulement par la volonté, mais au contraire, ces mécanismes de l'inconscient sont mis en premier plan involontairement et elles prennent la forme donnée par l'inconscient. « Le vice de la mémoire » est le mécanisme qui détermine, chez Octavian Paler, la permanente référence au passé et surtout, à l'enfance, le passé étant celui qui forge sans cesse le présent, y compris son écriture. Au fur et à mesure qu'il vieillit, on observe la croissance exponentielle de son excès de mémoire et de sa nécessité de se confier à quelqu'un.

La vie et la personnalité de l'écrivain Octavian Paler comprennent des souvenirs fictionnalisés ou des confessions directes, parce que la mémoire hyperlucide semble lui restaurer seulement des fractions de son existence revécue à l'écrit, comme un miroir brisé

³Voir Cristina Eugenia Mitrică, *Octavian Paler: Studiu monografic* [Octavian Paler : Étude monographique] - (Université de Craiova. Faculté de Lettres, Craiova, 2009), Cristina Burtea-Cioroianu – *Octavian Paler. Studiu monografic* [Octavian Paler. Étude monographique] – (Maison d'Édition Aius, Craiova, 2012), Lidia Ghiulai – *Octavian Paler între biografie și mitologie* [Octavian Paler entre biographie et mythologie] – (2014), Szlăgyi (Szövérfi) Judit-Mária – *Octavian Paler : conștiință și scriitură* [Octavian Paler : conscience et écriture] – (2017), Vîrtan (Pleșa) Mariana Simona – *Octavian Paler – călătorie în labirintul unei singurătăți asumate* [Octavian Paler – voyage dans le labyrinthe d'une solitude assumée] – monographie (2017).

dont la reconstruction n'est plus identique à l'original, l'image pouvant être déformée en fonction de l'angle de l'analyse, de la subjectivité inhérente, de ses propres obsessions, de l'écoulement du temps, de l'impossibilité d'être sincère jusqu'à la fin, mais qui réalise une image homogène, cohérente d'un créateur qui affirme fortement, plusieurs fois, parfois avec tristesse, ses convictions, ses défauts, rarement ses atouts, ses désespoirs, ses échecs, ses vanités, ses déceptions, mais aussi ses sensibilités. Ce profil du créateur est validé par l'appel au contrôle biographique, déterminant le type d'écriture, les thèmes abordés, la construction de ses personnages, ses obsessions, ses fantasmes.

Dans le deuxième chapitre, dédié à la réception critique en ce qui concerne l'œuvre d'Octavian Paler, on propose un inventaire des principales approches critiques avant et après 1989. La réception critique comprend, à travers une carrière littéraire, politique et éditoriale de plus de quatre décennies, une variété d'attitudes, de l'éloge à la contestation, la balance se dirigeant vers la première perspective, et c'est pour cela que la majorité des critiques littéraires comme Nicolae Manolescu, Gheorghe Grigurcu, Eugen Simion, Mircea Iorgulescu, Alex. Ștefănescu, ont mis en évidence la rhétorique élégante dans laquelle on débat en clé philosophique les grands thèmes existentiels (le sens de la vie, la mort, la vieillesse)⁴.

La démarche analytique de la réception critique de l'œuvre de l'écrivain propose une perspective diachronique, identifiant les côtés principaux par rapport à la période avant et après décembre, mais aussi les changements de paradigme imposés par les deux étapes culturelles – littéraires, générés par des contextes sociaux-politiques différents. Dans ce chapitre on a construit une image d'ensemble sur l'œuvre d'Octavian Paler et sur le contexte social, politique et littéraire dans lequel l'auteur fait paraître ses livres, montrant la manière dont il a forgé son écriture en fonction des deux étapes culturels-politiques, avant et après décembre 1989, qui marquent évidemment, son discours.

Si de point de vue contextuel, l'œuvre d'Octavian Paler commence dans le régime communiste, quand, pendant plus de quatre décennies, l'intellectuel est obligé à se confronter aux mécanismes répressifs de la dystopie réaliste-socialiste, dans une société qui connaîtra des périodes de répressions totales, mais aussi des périodes plus apaisantes, d'apparente libéralisation, tous les éléments de fictions ou autobiographiques se rapportant à ce climat personnel et culturel général. Après 1990, dans la littérature on observe les transformations

⁴Cette séquence représente une adaptation des idées publiées dans l'article *Reconfigurations de l'écriture d'Octavian Paler dans la période post-décembre* (auteur Andreea Roxana Sevastre) dans la revue « Communication Interculturelle et Littérature », no 1 (23) / 2016, Maison d'édition Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2016, pp.280-298, <https://revistacil.files.wordpress.com/2016/02/andreea-roxana-sevastre.doc> (consulté le 17 novembre 2019).

sociales, politiques, économiques de la société, mais aussi la rage « révisionniste » et les procès de « l'épuration » esthétique qu'on peut observer dans les livres d'Octavio Paler avant 1989, après cette période l'auteur choisissant une littérature de la confession.

Évidemment, les livres d'Octavio Paler, y compris ceux d'avant décembre 1989 (quand l'auteur fait appel au langage allégorique ou parabolique de la « réécriture » de l'Histoire), peuvent être associés au thème de la recherche de Soi, légitimés par un mécanisme d'écriture obsessionnelle du « recours à la mémoire » qui, justifie, d'ailleurs, la métaphore de l'exile intérieur comme expérience initiatique. Par conséquent, ses livres représentent des fragments de miroir, que le lecteur avisé doit ramasser dans un ensemble à l'aide de la reconstruction identitaire, celle-ci restaurant partiellement l'espace autobiographique référentiel / fictif de l'auteur et en même temps le « mythe personnel », moins accentués avant 1989 et de plus en plus accentués dans ses essais après 1989.

Le troisième chapitre fixe le cadre conceptuel de la grille d'interprétation proposée dans l'analyse des textes d'Octavio Paler, y compris « le mythe personnel » de celui-ci, plus précisément on présente les repères fondamentaux de la méthode psychocritique, y compris ces racines et la psychanalyse, les concepts de quelques psychanalystes connus comme Freud, Adler, Jung, Karl Abraham, Dracoulides, appliqués dans cette thèse de doctorat, grille d'analyse qui est personnalisée conjuguée avec la critique de l'imaginaire, plus précisément avec l'herméneutique symbolique de Gilbert Durand. Les concepts spécifiques à la psychanalyse (le complexe d'Oedipe, le complexe de l'infériorité, le processus compensatoire, le complexe de grandeur, les concepts de Jung « animus », « anima », « ombre », « personne », « archétype ») seront utilisés dans l'analyse des masques de l'auteur, masculins et féminins, révélant la personnalité marquante de l'auteur. On a réalisé une grille personnalisée de lecture appuyée sur la méthode psychocritique associée aux éléments de la critique de l'anthropologie de l'imaginaire de Gilbert Durand. La méthode psychocritique montre son utilité par le fait qu'elle commence avec le texte, le « mythe personnel » de l'auteur se réalisant par la superposition de plusieurs textes, par le repérage des structures « obsédantes » et par la confrontation des données obtenues avec la vie de l'auteur. La personnalité inconsciente de l'auteur se construit à l'aide de la relation qui existe entre le moi créateur et le moi social, parce que pour Charles Mauron l'œuvre est sur le premier plan et l'écrivain sur le deuxième. L'instrument complémentaire de l'analyse proposée, l'anthropologie de l'imaginaire de Gilbert Durand entraîne le rattrapage de quelques symboles récurrents appartenant au Régime Diurne et au Régime Nocturne, qui étant utilisés de manière

inconsciente par l'auteur, mènent à l'identification des paramètres fictionnels du « mythe personnel ».

Le dernier chapitre de cette thèse de doctorat présente la démarche applicative, sur l'œuvre de l'écrivain, de la grille d'analyse déjà présentée et expliquée dans le chapitre précédent. Les textes analysés ont été autobiographiques comme *Apărarea lui Galilei*, *Viața pe un peron*, *Un om norocos*, mais aussi des essais comme *Viața ca o coridă*, *Deșertul pentru totdeauna*, *Autoportret într-o oglindă spartă*, *Calomniile mitologice*, parce que l'auteur même s'il commence par des poésies – *Umbra cuvintelor*, le lyrique n'est pas son fort, et les essais (sauf ceux autobiographiques dont on s'est servi pour le contrôle biographique – dernière étape de la méthode psychocritique) quoique importants pour l'œuvre de Paler, ne représentent pas l'objet de cette étude. L'association de la méthode psychocritique avec la critique de l'imaginaire est justifiée par la récurrence à quelques symboles et quelques réseaux associatifs de l'œuvre de Paler qui peuvent être analysés de manière symbolique comme celle proposée par Gilbert Durand: on peut observer que, dans les œuvres d'Octavian Paler, les éléments du Régime Diurne alterne avec ceux du Régime Nocturne, de sorte que la lumière avec ses représentations diurnes différentes devienne dominante, comme les symboles de l'intimité (la chambre, le chalet, la maison, l'asile, le désert, la grotte) associés au Régime Nocturne, à l'imaginaire de l'œuvre de Paler et on observe comme la lumière se combine d'une manière originale, pour dévoiler d'une part, la nature solaire, ouverte, qui vise des grands idéaux, et d'autre part, le profil introverti de l'auteur qui ne peut pas se débarrasser des fantasmes de la solitude, de la réclusion, du plongement en soi, de l'introspection profonde.

Par la méthode psychocritique, qui fait référence à la superposition des textes et à la décélération des réseaux associatifs et aux « métaphores obsédantes », mais aussi par l'appel à la critique de l'imaginaire du type Bachelard et Durand, a été surlignée à travers le chapitre, la manière dont, chez Paler, une série de symboles, d'isotopes aide à la formation du « mythe personnel » de l'écrivain, soulignant les éléments conscients, mais aussi les éléments qui échappent au contrôle volontaire, reflétant surtout le psychisme intérieur, caché, inconscient. Toujours à l'aide de la superposition des textes, on peut observer comme Octavian Paler prend parfois de manière consciente, parfois de manière inconsciente, des divers masques à travers ses personnages masculins, à travers les personnages de la mythologie, fréquemment mentionnés, qui visiblement lui ressemblent, mais aussi à travers ses personnages féminins, qui représentent « anima », c'est-à-dire le côté féminin présenté dans l'âme inconsciente de chaque homme.

La démarche de ce travail se propose de mettre en place un possible « mythe personnel » d'Octavian Paler, à l'aide de la construction d'une grille personnalisée d'analyse, ancrée de manière mythocritique et psychocritique, de sorte que, en partant des données biographiques et autobiographiques illustrées dans le premier chapitre, on a analysé, par la superposition des textes de Paler, les éléments de récurrence (symboles et réseaux associatifs) représentatifs pour la mythologie identitaire de Paler. Le caractère scientifique de cette thèse est donné par la valorisation d'une riche bibliographie, ayant comme but le contour d'une étude novatrice complexe: les œuvres de Paler, articles publiés par Octavian Paler dans des périodiques; dictionnaires, anthologies, histoires littéraires; études d'intérêt général sur la culture roumaine avant et après 1989; études théoriques et applicatives sur la psychocritique, l'imaginaire et la psychanalyse, dans des périodiques; études et articles théoriques en ligne, études et articles sur l'auteur, en volume, monographies; études et articles de l'auteur, dans des périodiques; études et articles sur l'auteur en ligne, interviewes; thèses de doctorat / chapitres de thèse de doctorat.

Le caractère novateur de cette thèse est offert par la grille personnalisée appliquée à la prose de Paler, mais aussi par l'identification du « mythe personnel » de l'écrivain, « un déchargé de la mémoire », qui marque tout l'imaginaire de son œuvre.

En travaillant avec le texte, on a identifié, par leur superposition, des structures, des figures ou des symboles récurrents, qui mettent en évidence à travers les chapitres de cette thèse, la façon dont ces isotopies contribuent au renforcement du « mythe personnel » de l'écrivain, surlignant non seulement les éléments mises en valeur de manière consciente, mais aussi les éléments qui échappent au contrôle de manière volontaire, reflétant surtout au psychisme intérieur, caché, inconscient. Toujours par la superposition des textes, on a analysé les stratégies de « diffusion » du Soi, plus exactement la manière dont Octavian Paler projette son polymorphisme du profile identitaire dans des divers personnages – masques, reflétant sa personnalité créatrice complexe, par des lumières et des ombres. Une telle grille analytique a offert la possibilité d'observer « les visages » créateurs de Paler, appartenant à une mythologie identitaire particulière, dans laquelle « le personnage » de la redécouverte du Soi refait, principalement, le trajet « des étapes » créatrices d'un auteur ambivalent, « tourné » vers Soi et vers le Monde.

La grille de lecture élaborée s'est appuyée sur la méthode psychocritique conjuguée aux éléments de l'anthropologie de l'imaginaire et de la critique symbolique de Gilbert Durand et de son prédécesseur, Gaston Bachelard. On a corroboré la méthode psychocritique et les concepts de quelques psychanalystes comme Freud, Jung, Abraham, Dracoulidès ou

Adler, des concepts comme le complexe d'Oedip, les archétypes de Jung, l'identification à l'agresseur, le complexe de l'infériorité de Charles Baudouin, la théorie de la compensation de Baudouin et de Dracoulidès, le complexe de la grandeur de Karl Abraham.

L'utilisation de la méthode psychocritique pour l'analyse de l'œuvre d'Octavian Paler comprend les étapes suivantes: la superposition des textes du même auteur comme des photos qui ont conduit à la découverte des réseaux d'associations ou des groupes d'image obsédantes et probablement involontaire; la recherche des réseaux ou des structures qui se répètent, parce que celles-ci conduisent à la construction de quelques figures ou situations dramatiques, y compris la construction du « mythe personnel »; l'interprétation du mythe personnel comme expression d'une personnalité inconsciente de l'auteur et son évolution; le contrôle des résultats obtenus par la comparaison avec la vie de l'auteur.

Le contrôle biographique a été appliqué surtout par référence aux volumes écrits après 1989, qui ont un puissant caractère d'autoconfession, surtout au volume *Viața ca o coridă*, publié avant 1989 ou aux interviews. Suivant ces étapes, le „mythe personnel” a été construit progressivement à l'aide des réseaux associatifs et des séquences oniriques. La méthode en cause a visé l'interprétation du „mythe personnel” de l'auteur comme résultat de la personnalité inconsciente et comme suite à la relation entre le moi créateur et celui social. Chez Octavian Paler, le côté inconscient et celui conscient de la personnalité de l'auteur font un ensemble, la frontière entre les deux étant très fine. La plupart du temps, les images obéissent à une logique affective, Paler faisant souvent référence à la mémoire affective, parce qu'elle est mise en relation avec les mécanismes de l'inconscient, car l'auteur est conscient que les souvenirs ne reviennent pas dans le présent seulement à l'aide d'un mécanisme conscient, mais elles sont apportées en premier plan volontairement et sous la forme modelée par l'inconscient.

Le premier pas pour la configuration du « mythe personnel » de l'écrivain a été la superposition des textes et le repérage des réseaux associatifs et des métaphores obsédantes, des symboles récurrents, des associations d'idées involontaires sous des structures désirées par l'auteur. La psychocritique associée à l'anthropologie de l'imaginaire de Gilbert Durand a menée au repérage des symboles appartenant au Régime Diurne et au Régime Nocturne, qui utilisés de manière consciente ou inconsciente par l'auteur, donne de la légitimité à la construction de son « mythe personnel ». À travers le chapitre on a surligné que chez Octavian Paler, une série de symboles, d'isotopes aide la configuration du « mythe personnel » de l'auteur, par la sélection de quelques éléments conscients et de quelques uns qui échappent au contrôle volontaire, reflétant surtout le psychisme intérieur, caché, inconscient.

Par conséquent, on a surligné le fait que certains éléments du Régime Diurne fonctionnent comme « métaphores obsédantes », expliquant leur symbolique dans les textes de Paler, mais aussi dans la formation du « mythe personnel » de l'auteur; celles-ci sont la lumière (la lumière bénéfique, la lumière ténébreuse, le feu, le soleil, la lumière sélénienne), les symboles thériomorphes (les symboles animaux – le cheval, le serpent, le chien / le loup, l'éléphant, le cerf), les symboles de l'eau (l'isotopie eau - étang, marais – feu, l'orage, l'alcool), la montre / le temps, les symboles de l'ascension (l'arbre – le cyprès, le vinaigrier), l'isotopie de la grotte (l'obscurité / les paysages nocturne, le temps, la gare, les rats, le regard / les yeux).

Les éléments du Régime Nocturne, par ses symboles initiatiques, mettent en évidence la solitude comme trait principal du profil identitaire de Paler, situation justifiée aussi par le « recours » obsédant à la mémoire. Parmi les éléments du Régime Nocturne, analysés dans le chapitre applicatif, on peut exemplifier les espaces claustrés: la chambre, le chalet, la maison, l'asile, le désert, la grotte. Ces symboles justifient le fait que Paler vit le drame de la solitude auto-imposée et de la solitude imposée par la société. Donc l'isotopie de la grotte (l'obscurité, le temps, la gare, les rats, le regard), souligne la nécessité du plongement en soi, de redéfinition identitaire. La porte et le mur suggèrent l'ouverture vers le mystère, le retrait sur soi fonctionnant comme frontière entre le monde extérieur et le monde intérieur. Le mur est un symbole qui suit l'écrivain depuis son enfance, représente la frontière qui le sépare du paradis perdu de son enfance et l'introduit dans le monde extérieur, plein de dangers, générateur de frustrations, dans la période du lycée, dans la période vécue à Bucarest, période dans laquelle il se sent un étranger, justement à cause de ses racines provinciales, mais aussi à cause de son caractère de « loup solitaire ».

Le désert / le vide indique un espace de retrait sur soi, du refuge, générateur de solitude, angoisse, peur. La solitude auto-imposée ou imposée par le régime répressif est suggérée par des symboles comme la cloche en verre, la musique qui réunit les contraires, réconcilie le moi fragmentaire et celui contradictoire de l'écrivain, le cri qui illustre l'hypostase de l'individu prisonnier d'une société totalitaire.

Les couleurs, ont chez Paler, une assez large représentation, le blanc et le jaune sont associées à la lumière solaire ou au sentiment de la libération du passé, de la mémoire, le noir et le rouge sont des couleurs angoissantes qui envoient à la mort, à la peur, à l'inconscient ténébreux.

Toujours par la superposition des textes, on peut observer comme Octavian Paler prend parfois de manière consciente, parfois de manière inconsciente des divers masques à

travers ses personnages masculins, à travers ses personnages mythiques auxquels fait souvent référence, mais aussi à travers ses personnages féminins, qui représentent « anima », c'est-à-dire le côté féminin présente dans l'âme inconsciente de chaque homme. Le « mythe personnel » de l'écrivain prend forme par le regroupement de tous les morceaux de moi de Paler à l'aide du processus de la réflexion dans ses œuvres (précisément comme Narcisse dans l'eau de la fontaine), parce que l'écriture représente son miroir, et ses personnages représentent les morceaux de ce miroir. Le miroir identitaire de Paler est reconstruit par la superposition de quelques schémas conflictuels, pouvant être vérifiés par le contrôle biographique, et par quelques symboles appartenant au Régime Diurne et Nocturne. Sous le masque de l'homme sérieux, grognon, dominé apparemment par le moi rationnel, on peut découvrir un homme sensible, vulnérable, dominé par le moi affectif et par ses propres obsessions, un « déchargé de la mémoire ». Dans le plan fictionnel, celui-ci construit sa propre mythologie, étant en même temps Don Quichotte, Procuste, Narcisse, au début de sa carrière littéraire ce côté proustien de sa personnalité étant plus évident, par la mise en évidence du moi idéal, pour que dans la deuxième étape de carrière, après décembre 1989, sous la pression de l'approche de sa propre mort, il mette en première ligne, avec « liminaire sincérité », ses défauts, c'est-à-dire le moi affectif, le côté don quichotte de sa personnalité.

Par la superposition des personnages masculins (personnages-miroir) on peut révéler quelques réseaux associatifs importants comme: l'appétence pour l'introspection et pour la confession, la lumière solaire, le complexe d'infériorité, le complexe de grandeur, mais aussi le ressentiment, le complexe d'Oedipe le drame de l'échec, la passion pour la mythologie et pour la musique, l'obsession du désert, le sentiment de l'isolation, les passions échouées, le « vice de la mémoire », ayant une riche vie intérieure et étant consumée par la solitude, par l'« excès de mémoire », de vieillesse, représentant un Asybaris intérieur (le subconscient ténébreux, caché de chacun d'entre nous).

La personnalité de Paler comprend, conformément à la théorie de Jung de l'androgynie psycho-physiologique, des représentations d'âmes efféminées, c'est-à-dire l'archétype *anima*, parce que la plupart de ses personnages féminins sont construits en miroir avec l'image maternelle, étant des présences inoffensives, illustrant des traits d'âmes et des traits intellectuels spécifiques pour Paler: le modèle de l'introverti, ont l'appétit pour la lumière solaire, vivent le drame de l'échec, des personnalités silencieuses, sensibles, réservées, olfactives comme l'auteur, qui aiment la vie avec acharnement.

Par conséquent, le « mythe personnel » de l'auteur, un « déchargé de la mémoire », met en évidence une personnalité complexe, avec des lumières et des ombres, ou la vie

intérieure a de la priorité, illustrant le modèle de l'introverti comme image maternelle, mais muni par l'acuité intellectuelle du père. Dans ses écritures les symboles de l'intimité prédominent – la maison, la grotte, dans les rêves apparaissent le symbole de la maison à portes fermées, la gare-grotte, les symboles de la séparation – le mur, les portes fermées, la cloche en verre, qui souligne la préférence pour l'isolation, se décrivant lui-même comme un loup solitaire, fait justifié par les données biographiques / autobiographiques. Parmi les symboles thériomorphes la plus riche des représentations est celle du serpent et du chien, qui indique le côté ténébreux du psychisme, la préférence pour l'autodestruction, ceux-ci étant en même temps des symboles de la peur. À tous ceux-ci on ajoute le « vice de la mémoire », qui soumit l'auteur et ses personnages alter-ego – Galilée le professeur d'histoire, Daniel Petric, le docteur Luca. Le côté ténébreux est illustré aussi par l'appétit pour le noir et le rouge, sous la forme de l'eau rouge sang. Les symboles qui illustrent le côté ténébreux sont doublés par les symboles solaires, de l'ascension – la lumière solaire, la lumière dorée, le blanc, l'arbre, l'eau bénéfique – la mer.

En conclusion, par ce travail on s'est proposé d'offrir une nouvelle approche de l'œuvre d'Octavian Paler, qui puisse mener en même temps à l'établissement du « mythe personnel », utilisant les données biographiques et autobiographiques, la réception critique de ses écritures jusqu'à présent, et notamment utilisant les informations fournies par l'auteur même. Essentiellement, l'écrivain Octavian Paler est, comme homme, difficile à appréhender dans le cadre des paradigmes, des étiquettes, c'est une personne dont le rationnel est dans une permanente lutte avec le moi affectif, la même lutte étant visible chez le moi social et le moi créateur. La séparation entre le côté inconscient et celui conscient de sa personnalité et de ses écritures est difficile à faire, parce qu'il est un caractère analytique, ayant toujours la tendance de couper les cheveux en quatre, étant conscient qu'il est toujours en garde. Lors d'une première lecture on observe un certain type de personnalité « diurne », mais, à l'intérieur des textes, on observe la naissance d'un portrait complexe, d'un intellectuel qui est sous la pression du temps et du monde.

BIBLIOGRAPHIE

A. Bibliographie de l'œuvre d'Octavian Paler

1. éditions consultées

a) Livres publiés avant 1989

1. *Umbra cuvintelor*, Ed. Eminescu, București, 1970.
2. *Drumuri prin memorie. Egipt. Grecia*, Ed. Albatros, București, 1972.
3. *Drumuri prin memorie. Italia*, Ed. Albatros, București, 1974.
4. *Mitologii subiective*, Ed. Eminescu, București, 1975.
5. *Apărarea lui Galilei*, Ed. Cartea Românească, București, 1978.
6. *Apărarea lui Galilei*, Ed. Polirom, Iași, 2013.
7. *Scrisori imaginare*, Ed. Eminescu, București, 1979.
8. *Caminante: jurnal (și contrajurnal) mexican*, Ed. Eminescu, București, 1980.
9. *Viața pe un peron*, Ed. Cartea Românească, București, 1981.
10. *Viața pe un peron*, Ed. Polirom, Iași, 2014.
11. *Polemici cordiale*, Ed. Cartea Românească, București, 1983.
12. *Polemici cordiale*, Ed. Polirom, Iași, 2013.
13. *Un om norocos*, Ed. Cartea Românească, București, 1984.
14. *Un om norocos*, Ed. Polirom, Iași, 2015.
15. *Un muzeu în labirint*, Ed. Cartea românească, București, 1986.
16. *Viața ca o coridă*, Ed. Cartea Românească, București, 1987.
17. *Viața ca o coridă*, Ed. Polirom, Iași, 2009.

b) Livres publiés après 1989

1. *Don Quijote în Est*, Ed. Albatros, București, 1994.
2. *Vremea întrebărilor. Cronică morală a unui timp plictisit de morală*, Ed. Albatros și Universal Dalsi, București, 1995.
3. *Vremea întrebărilor. Cronică morală a unui timp plictisit de morală*, ediția a II-a, Ed. Polirom, Iași, 2011.
4. *Rugați-vă să nu vă crească aripi*, Ed. Albatros și Universal Dalsi, București, 1995.
5. *Rugați-vă să nu vă crească aripi*, Ed. Polirom, Iași, 2012.
6. *Aventuri solitare: două jurnale și un contrajurnal*, Ed. Albatros, București, 1996.

7. *Deșertul pentru totdeauna*, Ed. Albatros, București, 2001.
8. *Deșertul pentru totdeauna*, Ed. Polirom, Iași, 2012.
9. *Autoportret într-o oglindă spartă*, Ed. Albatros, București, 2004.
10. *Calomnii mitologice. Fărâme din conferințe nerostite*, Ed. Historia, București, 2007.
11. *Calomnii mitologice. Fărâme din conferințe nerostite*, Ed. Adevărul Holding, București, 2010.
12. *Convorbiri cu Octavian Paler*, Ed. Corint, București, 2007.
13. *Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, ediția a II-a, Ed. Polirom, Iași, 2012.
14. *Poeme*, Ed. Semne, București, 2008.
15. *Eul detestabil. O istorie subiectivă a autoportretului*, ed. a II-a, Ed. Polirom, Iași, 2010.
16. *Apărarea lui Galilei*, Ed. Polirom, ediția a II-a revizuită, Iași, 2013.

2. Octavian Paler – des périodiques et interviews

a) périodiques

1. Paler, Octavian, *Ceva despre gravitație, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 7931, marți, 21 aprilie 1970.
2. Paler, Octavian, *Ceva despre drumuri, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 7937, marti, 28 aprilie 1970.
3. Paler, Octavian, *Ceva despre memorie, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 7941, marti, 5 mai 1970.
4. Paler, Octavian, *Ceva despre Talveg, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 7948, miercuri, 13 mai 1970.
5. Paler, Octavian, *Ceva despre aripi, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 7983, marti, 23 iunie 1970.
6. Paler, Octavian, *Ceva despre mare, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8002, miercuri, 15 iulie 1970.
7. Paler, Octavian, *Ceva despre personalitate, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8057, vineri, 18 septembrie 1970.
8. Paler, Octavian, *Ceva despre responsabilitate, România liberă*, Anul XXVIII, nr.8067, miercuri, 30 septembrie 1970.
9. Paler, Octavian, *Carnet austriac, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8063, vineri, 25 septembrie 1970.
10. Paler, Octavian, *Ceva despre mândrie, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8072, marți, 6

octombrie 1970.

11. Paler, Octavian, *În ajunul Sesiunii jubiliare – corespondența telefonică, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8079, miercuri, 14 octombrie 1970.
12. Paler, Octavian, *Carnet californian, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8082, sâmbătă, 17 octombrie 1970.
13. Paler, Octavian, *Între New York și Detroit – corespondența telefonică, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8085, miercuri, 21 octombrie 1970.
14. Paler, Octavian, *În ajunul încheierii Sesiunii jubiliare – corespondența telefonică, România liberă*, Anul XXVIII, nr. 8088, sâmbătă, 24 octombrie 1970.
15. Paler, Octavian, ... *Washington*, 26 octombrie, *România liberă*, Anul XXV III, nr. 8090, Marți, 27 octombrie 1970.
16. Paler, Octavian, *Ceva despre inventa, România liberă*, Anul XXX, nr. 8532, joi, 30 martie 1972.
17. Paler, Octavian, *Ceva despre birocrație, România liberă*, Anul XXX, nr. 8544, joi, 13 aprilie 1972.
18. Paler, Octavian, *Între lance și Scut, Flacăra*, Anul XXV, nr. 44 (1117), vineri, 4 noiembrie 1976.
19. Paler, Octavian, *Între Ulise și Don Quijote, Flacăra*, Anul XXV, nr. 45 (1118), vineri, 11 noiembrie 1976.
20. Paler, Octavian, *Noaptea lui Machiavelli, Flacăra*, Anul XXV, nr. 46 (1119), vineri, 18 noiembrie 1976.
21. Paler, Octavian, *Surâsul lui Erasm, Flacăra*, Anul XXV, nr. 49 (1122), vineri, 9 decembrie 1976.
22. Paler, Octavian, *Praxitele. Surâsul lui Hermes, Flacăra*, Anul XXV, nr. 50 (1123), vineri, 16 decembrie 1976.
23. Paler, Octavian, *Bruegel. Prăbușirea lui Icar (I), Flacăra*, Anul XXV, nr. 51-52 (1124-1125), 23 decembrie 1976.
24. Paler, Octavian, *Bruegel. Prăbușirea lui Icar (II), Flacăra*, Anul XXVI, nr. 1 (1126), vineri, 1 ianuarie 1977.
25. Paler, Octavian, *Bruegel. Prăbușirea lui Icar (III), Flacăra*, Anul XXVI, nr. 2 (1127), vineri, 13 ianuarie 1977.
26. Paler, Octavian, *Poussin. Fascinația monotoniei (I), Flacăra*, Anul XXVI, nr. 3 (1128), vineri, 20 ianuarie 1977.

27. Paler, Octavian, *Poussin. Fascinatia monotoniei* (II), *Flacara*, Anul XXVI, nr. 4 (1129), vineri, 27 ianuarie 1977.
28. Paler, Octavian, *Caravaggio. Bacchus bolnav* (I), *Flacăra*, Anul XXVI, nr.7 (1132), vineri, 17 februarie 1977.
29. Paler, Octavian, *Caravaggio. Bacchus bolnav* (II), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 8 (1133), vineri, 24 februarie 1977.
30. Paler, Octavian, *Durer. Melancholia*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 9 (1134), vineri, 3 martie 1977.
31. Paler, Octavian, *Sensul curajului*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 10 (1135), vineri, 10 martie 1977.
32. Paler, Octavian, *Rembrandt. Răpirea lui Ganimedede*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 11 (1136), vineri, 17 martie 1977.
33. Paler, Octavian, *Michelangelo. Eroismul umanului* (I), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 13 (1138), vineri, 31 martie 1977.
34. Paler, Octavian, *Michelangelo. Eroismul umanului* (II), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 14 (1139), vineri, 7 aprilie 1977.
35. Paler, Octavian, *El Greco. Un conchistador al iluziei* (I), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 15 (1140), vineri, 14 aprilie 1977.
36. Paler, Octavian, *El Greco. Un conchistador al iluziei* (II), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 16 (1141), vineri, 21 aprilie 1977.
37. Paler, Octavian, *David. Decepția neoclasicismului* (I), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 17 (1142), vineri, 28 aprilie 1977.
38. Paler, Octavian, *David. Decepția neoclasicismului* (II), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 18 (1143), vineri, 5 mai 1977.
39. Paler, Octavian, *Titian. Aventura culoră*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 19 (1144), vineri, 12 mai 1977.
40. Paler, Octavian, *Fra Angelico. Aventura candora*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 20 (1145), vineri, 19 mai 1977.
41. Paler, Octavian, *Van Gogh. Cei care sunt de partea grâului* (I), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 25 (1150), vineri, 23 iunie 1977.
42. Paler, Octavian, *Van Gogh. Cei care sunt de partea grâului* (II), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 26 (1151), vineri, 30 iunie 1977.
43. Paler, Octavian, *Van Gogh. Cei care sunt de partea grâului* (III), *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 27 (1152), vineri, 7 iulie 1977.

44. Paler, Octavian, *Van Gogh. Cei care sunt de partea grâului (IV)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 28 (I 153), vineri, 14 iulie 1977.
45. Paler, Octavian, *Monet. Aventura impresiei (I)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 32 (1157), vineri, 11 august 1977.
46. Paler, Octavian, *Monet. Aventura impresiei (II)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 33 (1158), vineri, 18 august 1977.
47. Paler, Octavian, *Monet. Aventura impresiei (III)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 34 (1159), vineri, 25 august 1977.
48. Paler, Octavian, *Monet. Aventura impresiei (IV)*, *Flacăra*, Anul XXVI, Nr. 35 (1160), vineri, 1 septembrie 1977.
49. Paler, Octavian, *Surâsul Sfînxului*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr.38 (1163), vineri, 22 septembrie 1977.
50. Paler, Octavian, *Gauguin. Noa-Noa (I)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 39 (1164), vineri, 29 septembrie 1977.
51. Paler, Octavian, *Gauguin. Noa-Noa (II)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 40 (1165), vineri, 6 octombrie 1977.
52. Paler, Octavian, *Gauguin. Noa-Noa (III)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 41 (1166), vineri, 13 octombrie 1977.
53. Paler, Octavian, *Gauguin. Noa-Noa (IV)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 42 (1167), vineri, 20 octombrie 1977.
54. Paler, Octavian, *Rodin. Gânditorul*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 44 (1169), vineri, 3 noiembrie 1977.
55. Paler, Octavian, *Renoir. Fascinația verii (I)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 45 (1170), vineri, 10 noiembrie 1977.
56. Paler, Octavian, *Renoir. Fascinația verii (II)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 46 (1171), vineri, 17 noiembrie 1977.
57. Paler, Octavian, *Braque. Păsările*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr.47 (1172), vineri, 24 noiembrie 1977.
58. Paler, Octavian, *Goya. Insomnia rațiunii (I)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 49 (1174), vineri, 8 decembrie 1977.
59. Paler, Octavian, *Goya. Insomnia rațiunii (II)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 50 (1175), vineri, 15 decembrie 1977.
60. Paler, Octavian, *Goya. Insomnia rațiunii (III)*, *Flacăra*, Anul XXVI, nr. 51 (1176), vineri, 22 decembrie 1977.

61. Paler, Octavian, *Donatello. Chiparosa, Flacăra*, Anul XXVII, nr. 1 (1178), vineri, 5 ianuarie 1978.
62. Paler, Octavian, *Venus din Milo (I), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 2 (1179), vineri, 12 ianuarie 1978.
63. Paler, Octavian, *Venus din Milo (II), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 3 (1180), vineri, 19 ianuarie 1978.
64. Paler, Octavian, *Muntele, Flacăra*, Anul XXVII, nr. 6 (1183), vineri, 16 februarie 1978.
65. Paler, Octavian, *Toledo, Flacăra* Anul XXVII, nr. 8 (1185), vineri, 23 februarie 1978.
66. Paler, Octavian, *Atena (I), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 9 (1186), vineri, 2 martie 1978.
67. Paler, Octavian, *Atena (II), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 10 (1187), vineri, 9 martie 1978.
68. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (I), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 19 (1196), vineri, 11 mai 1978.
69. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (II), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 20 (1197), vineri, 18 mai 1978.
70. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (III), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 21 (1198), vineri, 25 mai 1978.
71. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (IV), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 22 (1199), vineri, 1 iunie 1978.
72. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (V), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 23 (1200), vineri, 8 iunie 1978.
73. Paler, Octavian, *Fascinația arheologiei (VI), Flacăra*, Anul XXVII, nr. 24 (1201), vineri, 15 iunie 1978.
74. Paler, Octavian, *Un labirint lacustru, Flacăra*, Anul XXVII, nr. 25 (1202), vineri, 22 iunie 1978.
75. Paler, Octavian, *Starea de mit (I), Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 4 (1233), vineri, 25 ianuarie 1979.
76. Paler, Octavian, *Starea de mit (II), Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 5 (1234), vineri, 1 februarie 1979.
77. Paler, Octavian, *Orașe, Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 6 (1235), vineri, 8 februarie 1979.
78. Paler, Octavian, *Singurătatea vulcanilor (I), Flacăra*, Anul XXV, nr. 20 (1249), vineri, 17 mai 1979.
79. Paler, Octavian, *Singurătatea vulcanilor (II), Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 21 (1250), vineri, 24 mai 1979.
80. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (I), Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 38 (1267), vineri, 20

septembrie 1979.

81. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (II)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 39 (1268), vineri, 27 septembrie 1979.

82. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (III)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 40 (1269), vineri, 4 octombrie 1979.

83. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (IV)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 41 (1270), vineri, 11 octombrie 1979.

84. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (V)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 42 (1271), vineri, 18 octombrie 1979.

85. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (VI)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 43 (1272), vineri, 25 octombrie 1979.

86. Paler, Octavian, *Lecția lui Goya (VII)*, *Flacăra*, Anul XXVIII, nr. 44 (1273), vineri, 1 noiembrie 1979.

87. Paler, Octavian, *Cicatricea lui Prometeu (I)*. „Ce este un titan” (I), *Flacăra*, Anul XXIX, Nr. 20 (1301), vineri, 15 mai 1980.

88. Paler, Octavian, *Cicatricea lui Prometeu (II)*. „Ce este un titan” (II), *Flacăra*, Anul XXIX, nr. 22 (1303), vineri, 29 mai 1980.

89. Paler, Octavian, *Cicatricea lui Prometeu (III)*. „Învingătorul” (I), *Flacăra*, Anul XXIX, nr. 23 (1304), vineri, 5 iunie 1980.

90. Paler, Octavian, *Cicatricea lui Prometeu (IV)*. „Învingătorul” (II), *Flacăra*, Anul XXIX, nr. 24 (1305), vineri, 12 iunie 1980.

91. Paler, Octavian, *Cicatricea lui Prometeu (V)*. „Lupta cu vulturul”, *Flacăra*, Anul XXIX, nr. 25 (1306), vineri, 19 iunie 1980.

92. Paler, Octavian, *Un melancolic ciudat: Botticelli (II)*. „Melancolia și labirintul” (II), *Flacăra*, Anul XXX, nr. 15 (1348), vineri, 9 aprilie 1981.

93. Paler, Octavian, *Scurta istorie a Afroditei (I)*, *Flacăra*, Anul XXX, nr. 16 (1349), vineri, 16 aprilie 1981.

94. Paler, Octavian, *Scurta istorie a Afroditei (II)*, *Flacăra*, Anul XXX, nr. 17 (1350), vineri, 23 aprilie 1981.

95. Paler, Octavian, *Reverii vulnerabile (I)*, *Flacăra*, Anul XXX, nr. 18 (1351), vineri, 30 aprilie 1981.

96. Paler, Octavian, *Reverii vulnerabile (II)*, *Flacăra*, Anul XXX, nr. 19 (1352), vineri, 7 mai 1981.

97. Paler, Octavian, *Decadența lui Don Juan*, *Flacăra*, Anul XXXI, nr. 46 (1432), vineri, 19

noiembrie 1982.

98. Paler, Octavian, *La Teba mult dupa moartea Sjinxului*, *Flacăra*, Anul XXXI, nr. 47 (1433), vineri, 26 noiembrie 1982.

99. Paler, Octavian, *Momentul Waterloo*, *Flacăra*, Anul XXXI, nr. 48 (1434), vineri, 3 decembrie 1982.

100. Paler, Octavian, *Cursa (Discurs imaginar al lui Machiavelli la o cursă de automobile)*, *Flacăra*, Anul XXXI, nr. 49 (1435), vineri, 10 decembrie 1982.

101. Paler, Octavian, *Edenul geometric*, *Flacara*, Anul XXXII, nr. 3 (1441), vineri, 21 ianuarie

1983.

102. Paler, Octavian, *Rondul de noapte*, *Flacăra*, Anul XXXII, nr. 4 (1442), vineri, 28 ianuarie

1983.

103. Paler, Octavian, *Un Byron în pictură (I)*, *Flacăra*, Anul XXXII, nr. 47 (1485), vineri, 25 noiembrie 1983.

104. Paler, Octavian, *Un Byron în pictură (II)*, *Flacăra*, Anul XXXII, nr. 48 (1486), vineri, 2 decembrie 1983.

105. Paler, Octavian, *Utopia clipei*, *Flacăra*, Anul XXXIII, nr. 11 (1501), vineri, 23 martie 1984.

106. Paler, Octavian, *Fascinația geometriei*, *Flacăra*, Anul XXXIII, nr. 12 (1502), vineri, 30 martie 1984.

107. Paler, Octavian, *Digresiuni (VII)*, *Flacăra*, Anul XXXIII, nr. 13 (1503), vineri, 6 aprilie 1984.

108. Paler, Octavian, *Regele «eu»*, *Flacăra*, Anul XXXIII, nr. 14 (1504), vineri, 13 aprilie 1984.

109. Paler, Octavian, *Un artist care alină*, *Flacăra*, Anul XXXIV, nr. 5 (1546), vineri, 1 februarie 1985.

110. Paler, Octavian, *O poveste oarecare*, *Flacăra*, Anul XXXIV, nr. 6 (1547), vineri, 8 februarie 1985.

111. Paler, Octavian, *Secretul secretelor*, *România literară*, Anul XXI, nr. 29, joi, 14 iulie 1988.

112. Paler, Octavian, *Mitul Parthenonului*, *România literară*, Anul XXI, nr. 43, joi, 20 octombrie 1988.

113. Paler, Octavian, *Despre «originalitatea gustului»*, *România literară*, Anul XXI, nr. 50,

joi, 8 decembrie 1988.

114. Paler, Octavian, *Victorie primejdioasă, România liberă*, Anul XLVIII, nr. 132 (14166), joi, 31 mai, 1990.

115. Paler, Octavian, *Șansa ratată, România liberă*, Anul XLVIII, nr. 134 (14168), sâmbătă, 2 iunie 1990.

116. Paler, Octavian, *Dreptul la adevăr, România liberă*, Anul XLVIII, nr. 139 (14173), vineri, 8 iunie 1990.

117. Paler, Octavian, *Monologul continuă, România liberă*, Anul XLIX, nr. 307 (14341), vineri, 4 ianuarie 1991.

118. Paler, Octavian, *Răul care ne roade, România liberă*, Anul XLIX, nr. 385 (14419), joi, 25 aprilie 1991.

119. Paler, Octavian, *Criza de identitate, România liberă*, Anul XLIX, nr. 405 (14439), vineri, 24 mai 1991.

120. Paler, Octavian, *Într-o sală de așteptare, Contrapunct*, Anul III, nr. 21 (124), 12-18 iunie 1992.

121. Paler, Octavian, *Est si Vest, Contrapunct*, Anul III, nr. 26 (129), 7-20 august 1992.

122. Paler, Octavian, *Politică și morală, România liberă*, Anul L, nr. 563 (14597), vineri, 10 ianuarie 1992.

123. Paler, Octavian, *Criza de autoritate, România liberă*, Anul LI, nr. 1030, vineri, 20 august 1993.

124. Paler, Octavian, *Polemica nedorită, România liberă*, Anul LI, nr. 1129, marți, 14 decembrie 1993.

125. Paler, Octavian, *Uităm prea repede, România liberă*, serie nouă, nr. 1171, vineri, 4 februarie 1994.

126. Paler, Octavian *Ciocoii vechi și noi, România liberă*, serie nouă, nr. 1253, vineri, 13 mai 1994.

127. Paler, Octavian, *Dreptul la sinucidere, România liberă*, nr. 1494, vineri, 24 februarie 1995.

128. Paler, Octavian, *Idealismul, azi, România liberă*, nr. 1483, vineri, 11 februarie 1995.

129. Paler, Octavian, *Relativismul moral, România liberă*, nr. 1641, vineri, 18 august 1995.

130. Paler, Octavian, *Formele fără fond, azi, România liberă*, nr. 1845, marți, 23 aprilie 1996.

131. Paler, Octavian, *Butoiul lui Diogene (1), România libera*, nr. 1949, vineri, 23 august 1996.

132. Paler, Octavian, *Rezistența prin cultură*, *Curentul*, Anul II, 265 (323) joi 12 noiembrie 1998.
133. Paler, Octavian, *Ce este la urma urmei, «criza de identitate»?* , *Curentul*, Anul III, nr. 224 (585), joi, 23 septembrie 1999.
134. Paler, Octavian, *A patra putere enervează celelalte puteri*, în *Curentul*, Anul III., nr. 254 (615), joi, 28 octombrie 1999.
135. Paler, Octavian, *Cui prodest?* (2), în *România liberă*, nr. 3057, marți, 11 aprilie 2000.
136. Paler, Octavian, *Cui prodest?* (3), în *România liberă*, 14 aprilie 2000.
137. Paler, Octavian, *Cui prodest?* (4), în *România liberă*, 18 aprilie 2000.
138. Paler, Octavian, *Cui prodest?* (5), în *România liberă*, 24 aprilie 2000.
139. Paler, Octavian, *Tortura prin televiziune*, *Cotidianul*, Anul XI, nr. 263 (3121), joi, 8 noiembrie 2001.
140. Paler, Octavian, *De ce pleacă tinerii*, *Cotidianul*, Anul XI, nr. 269 (3127), joi, 15 noiembrie 2001.
141. Paler, Octavian, *Draculo-mania*, *Cotidianul*, Anul XI, nr. 264 (3122), vineri, 9 noiembrie 2001.
142. Paler, Octavian, *N-avem polemici*, *Cotidianul*, Anul XI, nr. 231 (3089), marți, 2 octombrie 2001.
143. Paler, Octavian, *Câteva nedumeriri*, în *Cotidianul*, Anul XII, nr.19 (3.183), joi, 24 ianuarie 2002.
144. Paler, Octavian, *«Nordul» de pe busola*, *Cotidianul*, Anul XII, nr. 307 (3165), joi, 3 ianuarie 2002.
145. Paler, Octavian, *«Cazul» Sadoveanu*, *Cotidianul*, Anul XII, nr. 25 (3189), joi, 31 ianuarie 2002.
146. Paler, Octavian, *Ce e putred în justitie*, *Cotidianul*, Anul XIII, nr. 282 (3752), marți, 2 decembrie 2003.
147. Paler, Octavian, *Un dispreț stupid*, *Cotidianul*, Anul XIV, nr. 5 (3780), vineri, 9 ianuarie 2004.
148. Paler, Octavian, *Dumnezeu are cosmaruri*, *Cotidianul*, Anul XIV, nr. 118 (3893), marți, 21 ianuarie 2004.
149. Paler, Octavian, *Câteva observații sociologice*, în *Gazeta de Sud*, Anul X, nr. 3074, luni, 23 mai 2005.

150. Paler, Octavian, *O mărturisire ocazională*, în *Cotidianul*, Anul XV, nr 156 (4222), marți 5 iulie 2005.
151. Paler, Octavian, *Despre Traian Bănescu*, în *Cotidianul*, 8 iulie 2005.
152. Paler, Octavian, *Liberalizarea prostiei*, în *Cotidianul*, Anul XVI, nr. 168 (4543), marți 18 iulie 2006.
153. Paler, Octavian, *România personală*, în *Cotidianul*, Anul XVI. nr. 216 (4591), marți, 12 septembrie 2006.
154. Paler, Octavian, *Complicii lui Bănescu*, în *Cotidianul* din 17. 10. 2006.
155. Paler, Octavian, *Cealaltă față a bășcăliei*, în *Cotidianul*, Anul XVII, nr. 6 (4688), marți, 9 ianuarie 2007.

b) interviews

1. Paler, Octavian: *Astăzi, înclin să pun viața deasupra adevărului*, în *Adevărul literar și artistic*, 1997.
2. Corbea, Ileana, *Cinci minute cu... Octavian Paler*, în *Jurnalul literar*, 8, nr. 35-42, 1997.
3. Corbea, Ileana, *Cu Octavian Paler despre «paradisul și infernul solitarului imperfect»*, în *Jurnalul literar*, 6, nr. 9-12, 1995.
4. Cristea-Enache, Daniel, *De câte ori am vrut să fiu realist, nu m-am simțit în largul meu, cum m-am simțit în parabole*, *Adevărul literar și artistic*, nr. 614, 2002.
5. Paralele inegale. Octavian Paler, *Neobarbarul umblă cu geanta diplomat, circulă cu avioane supersonice, e comis-voiajor, politician...*, în *Adevărul literar și artistic*, 1997.
6. Tîrlea, Cătălin, *În noua serie a emisiunii Cu cărțile pe față: Nicolae Breban și Octavian Paler despre soarta culturii române astăzi*, în *Contemporanul - ideea europeană*, nr. 34, 1998.

B. Dictionnaires. Anthologies. Histoires littéraires

1. Buxton, Richard, *Lumea completă a mitologiei grecești* (trad. Estera Chelariu), Ed. Aquila '93, Oradea, 2006.
2. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri (Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere)*, Vol. I-III, Ed. Artemis, București, p. 1993.
3. *Dicționar de termeni literari*, Ed. Academiei R.S.R, București, 1976.
4. ***, *Dicționarul General al literaturii române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2006.

5. ***, *Dicționarul esențial al scriitorilor români* (coord. Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Ed. Albatros, București, 2000.
6. Lejeune, Philippe, *Pactul autobiographic* (trad. de Irina Margareta Nistor), Ed. Univers, București, 2000.
7. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008.
8. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare I*, Ed. Eminescu, București, 1973.
9. Mărănduc, Cătălina, *Dicționar de scriitori români*, Ed. Lucman, București, 2007.
10. Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române – De la creația populară la postmodernism*, Ed. Saeculum I.O., București, 2000.
11. Pop, Ion (coord.), *Dicționar analitic de opere literare românești, A-M*, ediție definitivă, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2007.
12. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II, Ed. Semne, București, 2009.
13. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. III, Ed. Cartea Românească, București, 1984.
14. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. IV, Ed. David & Litera, București-Chișinău, 1998.
15. Simion, Eugen, *Genurile biograficului*, vol II, Ed. Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2008.
16. Ștefănescu, Alex., *Istoria literaturii române contemporane: 1941-2000*, Ed. Mașina de scris, București, 2008.
17. Zăciu, Mircea, Papahagi, Marian, Sasu, Aurel (coord.), *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Ed. Albatros, București, 2000, p. 597-603 (autor articol: Nicolae Oprea).

C. Etudes et articles théoriques:

a) volume

1. Études d'intérêt général sur la culture roumaine avant et après décembre 1989

1. Antohi, Sorin, *Oglinzi retrovizoare. Istorie, memorie și morală în România. Alexandru Zub în dialog cu Sorin Antohi*, Ed. Polirom, Iași, 2002.
2. Anton, Mioara, Crețu Bogdan, Șandru, Daniel, *Cuvintele puterii. Literatură, intelectuali și ideologie în România comunistă*, Ed. Institutul European, Iași, 2015.

3. Babeți, Adriana, Ungureanu, Cornel (coord.), *Europa Centrală : memorie, paradis, apocalipsă*, Ed. Polirom, Iași, 1998.
4. Boia, Lucian, *Miturile comunismului românesc*, Ed. Nemira, București, 1998.
5. Breban, Nicolae, *Riscul în cultură*, Ed. Polirom, Iași, 1997.
6. Breban, Nicolae, *Spiritul românesc în fața unei dictaturi*, ediția a II-a, Ed. Allfa, București, 2000.
7. Cernat, Paul, Manolescu, Ion, Mitchievici, Angelo, Stanomir, Ioan, *Explorări în comunismul românesc*, vol. I-II, Ed. Polirom, Iași, 2005.
8. Ciobanu, Vitalie, *Frica de diferență : articole, eseuri, cronici literare*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1999.
9. Cosma, Anton, *Romanul românesc și problematica omului contemporan*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
10. Crețu, Bogdan, *Utopia negativă în literatura română*, Ed. Cartea Românească, București, 2008.
11. Crețu, Bogdan, *Iluziile literaturii și deziluziile criticii*, Ed. Contemporanul, București, 2015.
12. Diaconescu, Romulus, *O lume a dialogului*, Ed. Cartea Românească, Craiova, 1998.
13. Dinițoiu, Adina, *Evoluția și direcțiile prozei românești după 1990*, Ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2017.
14. Dobrescu, Caius, *Modernitatea ultimă*, Ed. Univers, București, 1998.
15. Ficeac, Bogdan, *Cenzura comunistă și formarea „omului nou”*, Ed. Nemira, București, 1999.
16. Ghiu, Bogdan, *Eu(l) artistul. Viața după supraviețuire*, Ed. Cartea Românească, București, 2008.
17. Ierunca, Virgil, *Dimpotrivă*, Ed. Humanitas, București, 1994.
18. Ifrim, Nicoleta, *Identitate culturală și integrare europeană. Perspective critice asupra discursului identitar românesc în perioada postdecembristă*, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, Colecția Aula Magna, București, 2013.
19. Iovănel, Mihai, *Ideologiile literaturii în postcomunismul românesc*, Ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2017.
20. Marino, Adrian, *Al treilea discurs : cultură, ideologie și politică în România : Adrian Marino în dialog cu Sorin Antohi*, Ed. Polirom, Iași, 2001.
21. Mihăilescu, Dan. C., *Literatura română în postceaușism*, Vol. I – *Memorialitica sau trecutul ca re-umanizare*, Ed. Polirom, Iași, 2004.

22. Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceaușism*, Vol. II – Proza. Prezentul ca dezumanizare, Ed. Polirom, Iași, 2006.
23. Mocanu, Marin Radu, *Scriitorii și puterea*, Ed. Ideea Europeană, București, 2006.
24. Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1998.
25. Mușat, Carmen, *Strategiile subversiunii: Descriere și narațiune în proza postmodernă românească*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2002.
26. Nemoianu, Virgil, *O teorie a secundarului. Literatură, progres și reacțiune (1989)*, Ed. Univers, București, 1997.
27. Negoîtescu, Ion, *În cunoștință de cauză : Texte politice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
28. Negoîtescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
29. Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, Ed. Cartea Românească, București, 2008.
30. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, ediția a II-a, Ed. Fundației Pro, București, 2006.
31. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. 1948-1964*, vol. I, Editura Cartea Românească, Colecția „Critică și istorie literară“, 2010.
32. Nițescu, Marin, *Sub zodia proletcultismului*, Ed. Humanitas, București, 1995.
33. Odangiu, Marian, *Romanul politic*, Ed. Facla, Timișoara, 1984.
34. Oișteanu, Andrei, *Mythos și Logos. Studii și eseuri de antropologie culturală*, ed. a II-a (ilustrată), revăzută și adăugită, Ed. Nemira, București, 1998.
35. Oprea, Nicolae, Vlasie, Călin, *Literatura română postbelică, între impostură și adevăr*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2000.
36. Petrescu, Liviu, *Vârstele romanului*, Ed. Eminescu, București, 1992.
37. Podoabă, Virgil, *Metamorfozele punctului: în jurul experienței revelatoare*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2004.
38. Podoabă, Virgil (coord.), *Cărțile supraviețuitoare*, Ed. Aula, Brașov, 2008.
39. Rădulescu-Motru, C., *Timp și destin* (cuvânt înainte de N. Bagdasar și postfață de I. Frunzetti), București, Ed. Saeculum I.O. și Ed. Vestala, 1996. – text reprodus după ediția din 1940, București, Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”
40. Regman, Cornel, Regman Ștefăniță, *Patru decenii de proză literară românească*, Institutul cultural român, București, 2004.
41. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim. I. Există o poetică a jurnalului?*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Univers enciclopedic, București, 2008.

42. Simuț, Ion, *Incursiuni în literatura actuală*, Editura Cogito, Oradea, 1994.
43. Simuț, Ion, *Revizuri*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995.
44. Simuț, Ion, *Literaturile române postbelice*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2017.
45. Simuț, Ion, *Arena actualității*, Ed. Polirom, Iași, 2000.
46. Simuț, Ion, *Reabilitarea ficțiunii*, Institutul Cultural Român, București, 2004.
47. Simuț, Ion (coord.), *Valențe europene ale literaturii române contemporane*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2007.
48. Simuț, Ion, *Europenitatea romanului românesc contemporan*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2008.
49. Spiridonescu, Vasile, *Perna cu ace (Din vremea „obsedantului deceniu”) I*, Ed. Timpul, Iași, 2005.
50. Tismăneanu, Vladimir, *Arheologia terorii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Allfa, București, 1998.
51. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Ed. Polirom, Iași, 2005.
52. Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană (I – Promoția '70)*, Ed. Eminescu, București, 1995.
53. Verdery, Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, Ed. Humanitas, București, 1994.
54. Zamfir, Mihai, *Discursul anilor '90*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1997.
55. Zamfir, Mihai, *Cealaltă față a prozei*, Ed. Cartea Românească, București, 2006.

2. Études théoriques et applicatives sur la psychocritique, sur l’imaginaire et sur la psychanalyse

1. Abraham, K. (1907). *Despre semnificația traumei sexuale în copilărie pentru simptomatologia demenței Praecox*. În Hilda, C., Abraham, MD (Ed) (1955). *Lucrări clinice și eseuri de psihoanaliză*. Londra: Hogarth Press și Institutul de psihanaliză.
2. Abraham, K. (1909). *Dreams and Myths: A study in folk-Psychology*. În Hilda, C., Abraham, MD (Ed) (1955). *Lucrări clinice și eseuri de psihoanaliză*. Londra: Hogarth Press și Institutul de psihanaliză.

3. Abraham, K. (1911). *Giovanni Segantini: Un studiu psiho-analitic*. În Hilda, C., Abraham, MD (Ed) (1955). *Lucrări clinice și eseuri de psihoanaliză*. Londra: Hogarth Press și Institutul de psihoanaliză.
4. Abraham, K. (1920). *Semnificația culturală a psihoanalizei*. În Hilda, C., Abraham, MD (Ed) (1955). *Lucrări clinice și eseuri de psihoanaliză*. Londra: Hogarth Press și Institutul de psihoanaliză.
5. Abraham, K., *Influența erotismului oral asupra formării caracterului*. În Perzow, SM, Kets de Vries, MFR (Ed) (1991). *Manual de studii de caracter: Explorări psihoanalitice*. Madison, CT: International Universities Press.
6. Bachelard, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, Ed. Univers, București, 1995.
7. Bachelard, Gaston, *Aerul și visele : eseu despre imaginația mișcării*, Ed. Univers, București, 1997.
8. Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile voinței*, Ed. Univers, București, 1998.
9. Bachelard, Gaston, *Psihoanaliza focului*, Ed. Univers, București, 2000.
10. Baudouin, Charles, *Suggestion et autosuggestion*, Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1919, 1922, 1938 și 1951.
11. Baudouin, Charles, *Études de psychanalyse*, Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1922;
12. Baudouin, Charles, *La Force en nous*, Nancy-Genève, Ed. de la Société lorraine de Psychologie Appliquée - Ed. du Carmel, 1923, 1950.
13. Baudouin, Charles, *Psychologie de la suggestion et autosuggestion*, Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1924; Baudouin, Charles, *Qu'est-ce que la suggestion?*, Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1924. Paris, Ed. Le Hameau, 1982.
14. Baudouin, Charles, *Psychanalyse de l'art*, Paris, Alcan, 1929;
15. Baudouin, Charles, *L'Âme enfantine et la psychanalyse*, Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1931. Deuxième édition augmentée 1951, 1964.
16. Baudouin, Charles, *La psychanalyse*, Paris, Hermann, 1939.
17. Baudouin, Charles, *Découverte de la Personne. Esquisse d'un personnalisme analytique*, Paris, Alcan, 1940.
18. Baudouin, Charles, *L'Âme et l'action. Prémisses d'une philosophie de la psychanalyse*, Genève, Mont-Blanc, 1944, 1969. Paris, Ed. Imago, 2006. (Prix Amiel).

19. Baudouin, Charles, *Introducere à l'analyse des rêves*, Genève, Mont-Blanc, 1942. Ed. L'Arche, 1950.
20. Baudouin, Charles, *De l'instinct à l'esprit*, Paris, Desclée de Brouwer, 1950. Neuchâtel-Paris, Delachaux & Niestlé, 1970, Paris, Ed. Imago, 2007.
21. Baudouin, Charles, *Y at-il une science de l'âme?* , Paris, Fayard, 1957.
22. Baudouin, Charles, *Psychanalyse du symbole religieux*, Paris, Fayard, 1961. Paris, Ed. Imago, 2006.
23. Crețulescu, Ioana, cap. *Critica psihanalitică*, în Iosifescu, Silvian (coordonator), *Analiză și interpretare: orientări în critica literară contemporană*, Ed. Științifică, București, 1972.
24. Doubrovsky, Serge, *De ce noua critică? Critică și obiectivitate*”, București, Ed. Univers, 1977.
25. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarii. Introducere în arhetipologia generală*, Ed. Univers, București, 1977.
26. Durand, Gilbert, *Figuri mitice ale operei. De la mitocritică la mitanaliză*, Ed. Nemira, București, 1998.
27. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Ed. Nemira, București, 1999.
28. Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, București, Ed. Univers, 1978.
29. Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase* (vol. I), București, Ed. Științifică, 1991.
30. Jung, Carl Gustav, *Tipuri psihologice*, Editura Humanitas, traducere de Viorica Nișcov, București, 1997.
31. Jung, Carl Gustav, *Amintiri, vise, reflecții*, Editura Humanitas, traducere de Daniela Ștefănescu, București, 1996/2001/2004.
32. Jung, Carl Gustav, *Opere complete vol. 12, Psihologie și alchimie*, Editura Teora, 1998.
33. Jung, Carl Gustav, *Imaginea omului și imaginea lui Dumnezeu*, Editura Teora, București, 1997.
34. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 1, Arhetipurile și inconștientul colectiv*, Editura Trei, traducere de Dana Verescu și Vasile Dem Zamfirescu, București, 2003.

35. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 2, Psihologia fenomenelor oculte*, Editura Trei, traducere de Dana Verescu și Vasile Dem Zamfirescu, București, 2004.
36. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 3, Psihogeneza bolilor spiritului*, Editura Trei, traducere de Dana Verescu, București, 2005.
37. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 4, Freud și psihanaliza*, Editura Trei, traducere de Daniela Ștefănescu, București, 2008.
38. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 6, Tipuri psihologice*, Editura Trei, traducere de Viorica Nișcov, București, 2004.
39. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 7, Două scrieri despre psihologia analitică*, Editura Trei, traducere de Viorica Nișcov, București, 2007.
40. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 9, Aion. Contribuții la simbolistica Sinelui*, Editura Trei, traducere de Daniela Ștefănescu, București, 2005.
41. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 11, Psihologia religiei vestice și estice*, Editura Trei, traducere de Viorica Nișcov, București, 2010.
42. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 14/1, Mysterium Coniunctionis. Separarea și compunerea contrariilor psihice în alchimie*, Editura Trei, traducere de Dana Verescu, București, 2005.
43. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 14/2, Mysterium Coniunctionis. Cercetări asupra separării și unirii contrastelor sufletești în alchimie*, Editura Trei, traducere de Daniela Ștefănescu, București, 2006.
44. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 14/3, Mysterium Coniunctionis. Cercetări asupra separării și unirii contrastelor sufletești în alchimie. Volum suplimentar. „Aurora consurgens“*, Editura Trei, traducere de Dana Verescu, București, 2006.
45. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 15, Despre fenomenul spiritului în artă și știință*, Editura Trei, traducere de Gabriela Danțiș, București, 2007.
46. Jung, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 17, Dezvoltarea personalității*, Editura Trei, traducere de Viorica Nișcov, București, 2006.
47. Liiceanu, Gabriel, *Om și simbol. Interpretări ale simbolului în teoria artei și filosofia culturii*, București, Humanitas, 2005.
48. Mauron, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

49. Munteanu, Romul, *Metamorfozele criticii europene moderne*, București, Editura Univers, 1975.
50. Mureșanu-Ionescu, Marina, cap. *Mit și mitologie personală în psihocritica lui Charles Mauron*, în Panaitescu, Val. (coordonator), *Direcții în critica și poetica franceză contemporană*, Ed. Junimea, Iași, 1983.
51. Panaitescu, Val., cap. *De la psihanaliză la fenomenologia imaginarului: Gaston Bachelard*, în Panaitescu, Val. (coord.), *Direcții în critica și poetica franceză contemporană*, Ed. Junimea, Iași, 1983.
52. Ricœur, Paul, *Memoria, istoria, uitarea*, Ed. Amarcord, Timișoara, 2001.
53. Stevens, Anthony, *Jung*, traducere de Oana Vlad, Editura Humanitas, București, 2006.
54. Wellek, René, *Conceptele criticii*, București, Editura Univers, 1970.
55. Zamfirescu, Vasile Dem., *Introducere în psihanaliza freudiană și postfreudiană*, Ed. Trei, București, 2003.
56. Wehr, Gerhard, C.G. *Jung*, traducere de Vasile V. Poenaru, Editura Teora, București, 1999.

b) périodiques

1. Simuț, Ion, *Cele patru literaturi*, în „România literară”, nr. 29/1993.
2. Vântu, Anatol, *Particularitățile metodologice ale psihocriticii*, în „Metaliteratură”, anul VIII, NR. 5-6 (19), 2008.

c) études et articles théoriques en ligne

1. Borza, Cosmin, [Ion Simuț, „Literaturile române postbelice”](https://blog.revistacultura.ro/2017/08/04/ion-simut-literaturile-romane-postbelice-review-de-cosmin-borza/), *Revista Cultura*, SERIA A III-A, nr. 17 (573), 4 mai 2017 - <https://blog.revistacultura.ro/2017/08/04/ion-simut-literaturile-romane-postbelice-review-de-cosmin-borza/> (accesat în data de 10.08.2019);
2. Burghela, Camelia, *Sfântul terapeut și reflexele sale în imaginar* - <https://phantasma.ro/caiete/caiete/caiete6/19.html> (accesat în data de 24.07.2019).
3. Bușe, Ionel, *Jean-Jacques Wunenburger și o lucrare de sinteză - Imaginarul* <http://www.revistamuri.ro/index.php?id=988&editie=42&autor=de%20Ionel%20Bu%25BAe> (accesat în data de 24.07.2019);
4. Critica teoriei psihanalitice. Psihologie: <https://www.scribub.com/sociologie/psihologie/CRITICA-TEORIEI-PSIHANALITICE95635.php> (accesat în data de 25.07.2018);

5. Dicționar de termeni jungieni - <http://www.psihanaliza.org/jung/dictionar.html> (accesat în data de 25.07.2018);
6. Dinițoiu, Adina, *Proza românească după 1990 – o introducere*, în „Observator cultural”, nr. 793/9.10.2015, <https://www.observatorcultural.ro/articol/proza-romaneasca-dupa-1990-o-introducere/> (accesat în data de 9.10.2019);
7. Dinițoiu, Adina, *Evoluția și direcțiile prozei românești după 1990*, în „Caiete critice”, Nr. 12 (326)/2014, p.19-24 - <http://caietecritice.fnsa.ro/wordpress/wp-content/uploads/2014/03/CC-12-2014.pdf> (accesat în data de 9.10.2019);
8. Gârlea, Olesea, *Despre imaginar și tipurile lui*, în „Philologia”, nr. LIII, mai-august 2012, Institutul de Filologie Chișinău, vezi <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6824/pdf> (accesat în data de 24.06.2019);
9. Ghilaș, Ana, *Critica psihanalitică franceză și modernitatea actului critic românesc*, în „Limba română”, nr. 1-4, anul XXIII, 2013, vezi <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=2257> (accesat în data de 27.06.2019)
10. Iovănel, Mihai V., *Ideologiile literaturii române în postcomunismul românesc*, Ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2017 - http://www.cesindcultura.acad.ro/images/fisiere/rezultate/postdoc/rapoarte%20finale%20de%20cercetare%20stiintifica%20ale%20cercetatorilor%20postdoctorat/lucrari/Iovanel_Mihai.pdf (accesat în data de 9.10.2019);
11. Psihologia analitică, <http://www.logopedics.info/psihologia-analitica.php> (accesat în data de 10.09.2019);
12. Vrabie, Diana, *Delimitări conceptual în sfera imaginarii*, în „Metaliteratură”, anul X, nr. 1-4(23-24), 2010, vezi https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Delimitari%20conceptuale%20in%20sfera%20imagnarului.pdf (accesat în data de 10.09.2019);
12. Wunenburger, Jean-Jacques, *Imaginarul*, Capitolul I: Definiție și istoric, vezi <http://caieteechinoux.lett.ubbcluj.ro/?p=3620> (accesat în data de 24.07.2019).

D. Études et articles sur l’auteur, en volume, monographies

1. volume

1. Barbu, Marian, *Aspecte ale romanului românesc contemporan*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1993 (2. *Veghea rațiunii: Viața pe un peron (1981), de Octavian Paler*).

2. Condurache, Val., *Portret al criticului în tinerețe (Opere incomplete)*, Ed. Cartea Românească, București, 1984.
3. Coroiu, Constantin, *Lecturi subiective*, Editura Edict, Iași, 2009.
4. Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan.(1945 – 1985), II. Metarealismul*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998, (despre *Viața pe un peron*).
5. Crihană, Alina Daniela, *Scriitorul postbelic și „teroarea istoriei”. Dileme și (re)construcții identitare în povestirile vieții*, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, Colecția Aula Magna, București, 2013.
6. Cristea-Enache, Daniel, *Concert de deschidere*, cap. *O întâlnire fericită*, Ed. Fundația Culturale Română, București, 2001.
7. Cristea, Valeriu, *A scrie, a citi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992, p. 85 – 91 (*Parabolă și creație*).
8. Cristea, Valeriu, *Modestie și orgoliu*, Ed. Eminescu, București, 1984, p. 146 – 151 (*Densitatea discursului*).
9. Culcer, Dan, *Serii și grupuri (citind și trăind literatura)*, Ed. Cartea Românească, București, 1981.
10. Drăgan, Ioana, *Bibliotecile din oglindă*, cap. *Un solitar al spiritului (Octavian Paler)*, Ed. Allfa, București, 2007.
11. Funeriu, Ionel, *Editorialiști români*, Ed. Augusta, Timișoara, 1996.
12. Glodeanu, Gheorghe, *Dimensiuni ale romanului contemporan*, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1998, p. 103 – 109 (*Octavian Paler sau tentația romanului - parabolă*).
13. Grigurcu, Gheorghe, *Peisaj critic I*, Ed. Cartea Românească, București, 1993, p. 80 – 84 (*Conștiință și actualitate (Octavian Paler)*).
14. Iorgulescu, Mircea, *Ceara și sigiliul*, Ed. Cartea Românească, București, 1982, (*Confesiuni indirecte – despre Apărarea lui Galilei, Scrisori imaginare și Caminante*).
15. Iorgulescu, Mircea, *Prezent*, București, Ed. Cartea Românească, 1985, (*Octavian Paler. Nevoia de a vorbi. Paradoxul cordialității. Judecata de acum*).
16. Iorgulescu, Mircea, *Convorbiri la sfârșit de secol*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2006.
17. Leonte, Liviu, *Prozatori contemporani*, Ed. Junimea, Iași, 1984.
18. Livescu, Cristian, *Semne din viața imaginară: eseuri critice*, cap. *Priveliști din memorie*, Ed. Cartea Românească, 1982, p. 157-159.
19. Lovinescu, Monica, *O istorie a literaturii române pe unde scurte: 1960-2000*, București, Humanitas, 2014.

20. Manea, Norman, *Pe contur*, Ed. Cartea Românească, București, 1984.
21. Marcu, Luminița, *Mansarda cu portocale: puzzle spaniol*, cap.8. *Spania nevăzută, Spania lui Octavian Paler*, Ed. Polirom, Iași, 2006.
22. Moraru, Cornel, *Textul și realitatea*, Ed. Eminescu, București, 1984.
23. Moraru, Cornel, *Obsesia credibilității. Prozatori, critici și esești contemporani*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, Colecția Akademos, 1996.
24. Nica, Viorel, *O incursiune pe tărâmul literaturii confesive*, Ed. Tracus Arte, București, 2013.
25. Oișteanu, Andrei, *Mythos și Logos. Studii și eseuri de antropologie culturală*, ed. a II-a (ilustrată), revăzută și adăugită, București, Ed. Nemira, 1998.
26. Oprea, Nicolae, *Opera și autorul*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2001.
27. Patraș, Antonio *Literatură și biografie. În căutarea omului din carte*, cap. *Memoria, istoria, uitarea (Octavian Paler)*, Ed. Timpul, Iași, 2011.
28. Petraș, Irina, *Cărți de ieri și de azi: scriitori contemporani*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007.
29. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim. I. Există o poetică a jurnalului?*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București, Ed. Univers Enciclopedic.
30. Simion, Eugen, cap. *Pactul autobiografic. Pactul moral. Viață ca o coridă – Octavian Paler, Genurile biograficului*, vol. II, București, Ed. Univers Enciclopedic, 2002.
31. Sângeorzan, Zaharia, *Conversații critice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
32. Sorescu, Marin, cap. *Cobra și mangusta, Ușor cu pianul pe scări (cronici literare)*, București, Ed. Cartea Românească, 1985.
33. Sorin, Virgil, *Mic dicționar de portrete psihologice. Personalități românești contemporane*, vol. I, Ed. Cartea Românească, 2002.
34. Steindhardt, Nicolae, *Critică la persoana întâi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
35. Steindhardt, Nicolae, *Monologul polifonic*, ediția a II-a, cap. *Treizeci și șase de portrete și un autoportret*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
36. Tomuș, Mircea, *Mișcarea literară*, cap. *Mișcarea prozei*, Ed. Eminescu, București, 1981.
37. Vîjjeu, Titus, *Scripta manent. Ghid bibliografic al scriitorilor din Radio 1928 – 2004*, Ed. Casa Radio, București, 2004.
38. Zaciu, Mircea, *Cu cărțile pe masă*, Ed. Cartea Românească, București, 1981.
39. Zambrano, Maria, *Confesiunea – gen literar* (trad. de Mariana Sipoș), Ed. Amarcord, Timișoara, 2001.

2. monographies

1. Alexandrescu – Voicu, Ileana, *Octavian Paler: mitopoetica eseului*, Iași, Ed. Alfa, 2008.
2. Sorescu, Radu, *Opera lui Octavian Paler*, Craiova, Ed. Didactica Nova, 1996.

E. Études et articles sur l'auteur, en périodiques

1. Beram, Elena, *Romanele lui Octavian Paler*, în *Jurnalul literar*, anul IV, nr. 1-4, 1993.
2. Boldea, Iulian, *Interogație și interpretare*, în *Luceafărul*, nr. 15, 1996, p. 11.
3. Borbély, Ștefan, *Sfârșit de partidă*, în *România literară*, nr. 8, 1992, anul XXV, p. 10.
4. Buciu, Marian Victor, *Două moduri ale căderii în ficțiune*, în *Scrisul românesc*, nr. 7-8 (23-24), iulie-august 2005, p. 12.
5. Buduca, Ioan, *Autoportretul unui sentimental*, în *Amfiteatru*, anul XXII, nr. 5, 1988, p. 9.
6. Cacoveanu, Viorel, *Octavian Paler: Niciodată nu m-am simțit atât de puternic ca atunci când mi-am recunoscut slăbiciunile*, în rev. *Steaua*, nr. 1, 1990, pp. 110-111.
7. *Cartea albă a Securității scriitorilor - vol. 2*, în *Adevărul literar și artistic*, Anul V, nr. 314, 1996.
8. Cesereanu, Ruxandra, *Cutia postcomunistă a Pandorei*, în *Vatra*, nr. 2, 1999, p. 68.
9. Coroiu, Constantin, *Eseu despre destin (I)*, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1988, p. 5.
10. Coroiu, Constantin, *Eseu despre destin (II)*, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1988, p. 5.
11. Coroiu, Constantin, *Octavian Paler, tratat despre memorie*, în revista *Caiete critice*, nr. 5 (343), 2016, p. 71-77.
12. Coroiu, Constantin, *Corida ca metaforă a existenței scriitorului*, în *Adevărul literar și artistic*, anul V, nr. 324, 1996, p. 4.
13. Craia, Sultana, *Octavian Paler: Viața pe un peron*, în *Luceafărul*, nr. 12, 1982, p. 2.
14. Cristea-Enache, Daniel, *Gară pentru doi*, în *Caiete critice*, nr. 5, 2005, p. 19-21.
15. Cristea-Enache, Daniel, *Un calofil al ideii*, în *Adevărul literar și artistic*, anul VI, nr. 380, 10 august 1997, p. 4.
16. Deciu, Andreea, *Ultima soluție...*, în *România literară*, anul XXVII, nr. 6, 1994, p. 6.
17. Georgescu, Dina, *Omul cu urechea tăiată*, în *România literară*, Anul XXXVIII, nr. 41, 2005, p. 15.
18. Ghiulai, Lidia, *Literatura ca formă de autobiografie interioară*, în *Caiete critice*, nr. 7, 2014, p. 61-64.

19. Ghiulai, Lidia, *Octavian Paler imprisoned between life and myths*, în *Journal of Romanian Literary Studies*, issue no. 4, 2014, p. 704-708.
20. Gibescu, George, *Un dialog despre prudență și iubire*, în „Viața Românească”, anul XCI, nr 3-4, 1996, pp. 163-164.
21. Glodeanu, Gheorghe, *Octavian Paler sau tentația romanului parabolic I*, în „Tribuna”, nr. 28, 1996, p. 5.
22. Glodeanu, Gheorghe, *Octavian Paler sau tentația romanului parabolic II*, în „Tribuna”, nr. 29, 18-24 iulie 1996, p. 5.
23. Grigurcu, Gheorghe, *Exorcizarea prin adevăr*, în *România literară*, Anul XXX, nr. 39, 1997, p. 5.
24. Grigurcu, Gheorghe, *Un director de conștiință*, în *România literară*, nr. 25, 27 iunie – 3 iulie 2001, p. 3.
25. Grigurcu, Gheorghe, *Clasicism și angajare*, în *Steaua*, anul XXXIX, nr. 5, mai 1988, p. 32.
26. Grigurcu, Gheorghe, *Glose la Octavian Paler*, în *România literară*, anul XXIX, nr. 26, 1996, p. 5.
27. Ilea, Letiția, *N-aș vrea să devin om politic. De vorbă cu scriitorul Octavian Paler*, în *Tribuna*, 1994, nr. 25-28, anul VI, p. 7.
28. Iliescu, Elvira, *Despărțirea de ... Paler*, în *Tomis*, anul XXIX, nr. 4, 1994, p. 7.
29. Manolescu, Nicolae, *Idee și stil (despre Drumuri prin memorie și Mitologii subiective)*, în *România literară*, nr. 3, joi 15 ian. 1976, p. 9.
30. Manolescu, Nicolae, *Adevărul și viața*, în *România literară*, nr 52, joi 28 decembrie 1978, p.9.
31. Manolescu, Nicolae, *Drumuri spre Yucatan*, în *România literară*, nr. 43, 23 oct. 1980, p. 9.
32. Manu, Emil, *Asceza parabolei*, în *România literară*, Anul XV, nr. 25, 17 iunie 1982, p. 4.
33. Marcea, Pompiliu, *Octavian Paler: Viața pe un peron*, în *Contemporanul*, 26 febr. 1982, nr.9, p. 10.
34. Martin, Mircea, *Morala parabolei*, în *România literară*, nr. 49, anul XV, 1982, p.8.
35. Mălăncioiu, Ileana, *După lupte seculare care au durat vreme de un an*, în *România literară*, anul XXIX, nr. 51-52, 1996, p. 11.
36. Milca, Andrei, *Despărțirea de Don Quijote*, în *Caiete critice*, nr. 11-12 (241-242), 2007, p.56.

37. Milca, Andrei, *Octavian Paler – din cioburi se naște*, în *Caiete critice*, nr. 6 (212), 2005, p.14.
38. Moraru, Cornel, *Viața pe un peron*, în revista *Vatra*, XII, nr. 4, 20 apr. 1982, p. 4.
39. Moraru, Cornel, *Destin de scriitor*, în *Vatra*, anul XVIII, nr. R, 1988, p. 5.
40. Moraru, Cornel, *Conștiința nemulțumită*, în *Vatra*, 20, nr.6, iulie 1990, p. 6.
41. Mușlea, Ioan, *Strigătele Cassandrei*, în *Steaua*, anul XLVII, nr. 7-8, 1996, p.6.
42. Nedelcovici, Bujor, *Trei cărți românești*, în *România literară*, anul XXIV, nr. 31, 1991, p.18.
43. Nicolae, Emil, *O personalitate mediată*, în *Ateneu*, Anul xxv, nr. 8, 1988, p. 7.
44. Oprea, Nicolae, *Un roman în două lecturi: Romanul în oglinzi paralele* (despre Octavian Paler: ambele romane), *Viața românească*, nr. 6, iunie 1986, p. 71.
45. Papahagi, Marian, *Confesiune și livresc*, în *Tribuna*, an XXXII, nr.13, 1988, p. 4.
46. Pârvulescu, Ioana, *Iluzii și deziluzii*, în *România literară*, nr. 11, 23 – 29 mart. 1994, p. 5.
47. Podoabă, Virgil, *Viața pe un peron de Octavian Paler*, în *Familia*, 19, nr. 1, ianuarie 1983, p, 7.
48. Pruteanu, George, *Octavian Paler: Drumuri prin memorie*, în *Convorbiri literare*, nr.17, 15 septembrie, 1972.
49. Pruteanu, George, *Autoportret în ulei și apă tare*, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1986, p. 13.
50. Pruteanu, George, *Cronica unei «Cronici»*, în *Cronica*, anul XXV, nr. 16, 1990, p. 4.
51. Romila, Adrian G., *Oglinda domnului Paler*, în *Luceafărul*, nr. 13, 2005, p. 4.
52. Rotund, Nicolae, *Octavian Paler răspunde*, (I) în *Tomis*, Anul XXIII, nr. 3, martie, 1988.
53. Rotund, Nicolae, *Octavian Paler răspunde* (II), în *Tomis*, Anul XXIII, nr. 4, aprilie, 1988.
54. Scarlat, Grigore, *Idealuri într-o lume haotică*, în *Steaua*, nr. 9, 1994, p. 5.
55. Simion, Eugen, *Romanul parabolic*, în *România literară*, anul XV, nr. 7, 1982, p. 10.
56. Simion, Eugen, *Pactul autobiografic, pactul moral*, în *România literară*, anul XXI, nr. 8, 1988, p. 10.
57. Simuț, Ion, *O relectură suspicioasă*, în *România literară*, nr. 33, 2007.
58. Ștefănescu, Alex., *A spune lucrurilor pe nume din România literară*, nr.5, 15-21 febr., 1995, p.6;

59. Ștefănescu, Alex., *Un steag ținut mereu sus din România literară*, nr.37, 20-26 sept. 1995, p.6.
60. Ștefănescu, Alex., *Portretul scriitorului la 70 de ani*, în *România literară*, anul XXIX, nr. 26, 1996, p. 4.
61. Ștefănescu, Alex., *Fragmente incomode dintr-o viitoare istorie a literaturii române contemporane*, în *Convorbiri literare*, Anul CXXXXI, nr. 12, 1998, p. 8.
62. Ștefănescu, Alex., *Un director de conștiință*, în *România literară*, anul XXXIV, nr. 25, 2001, p. 3.
63. Ștefănescu, Alex., *Umanistul*, în *România literară*, nr. 18, 11 mai 2007, p. 3.
64. „Tomis”, *Octavian Paler răspunde (I)*, 1988, nr. 3, p. 5.
65. Țeposu, Radu G., *Problema care ma frământă nu este sfârșitul de mileniu*, în *Familia*, Anul XXV, nr. 12, decembrie, 1989.
66. Ulici, Laurențiu, *Vârstele romanului politic*, în *România literară*, anul XVI, nr. 50, joi 15 dec., 1983, p. 3.
67. Urian, Tudorel, *Confesiuni revelatorii*, în *România literară*, anul XXXVII, nr. 26, 7-13 iulie, 2004, p. 5.
68. Vadim Tudor, Corneliu, *Amintiri din copilărie*, în *Săptămâna*, nr. 21, 1988, p. 3, 7.
69. Varia, Radu, *O imensă tandrețe*, în *România literară*, anul XXXVIII, nr. 37, 2005, p. 9.
70. Vieru, Ioan, *Valori ale rezistenței*, în *Tomis*, 1990, nr. 1, Anul XXV, p. 9.
71. Zaciu, Mircea, *Înțelesurile cordialității*, în *România literară*, nr. 28, joi, 14 iulie 1983, p. 5.

F. Études et articles sur l'auteur en ligne, interviews

1. Bica, Viorica, *Biblioteca Municipală «Octavian Paler» Făgăraș. 65 de ani de activitate*<https://search.proquest.com/openview/cbf9946007fcd7e66187cf6f954f40ec/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1606359> (accesat în data de 10.10.2018).
2. Borbély, Ștefan, *Octavian Paler: eseul ca disciplină a libertății*, în „Observatorul Cultural”, 28-06-2013, nr. 679, <https://www.observatorcultural.ro/articol/octavian-paler-eseul-ca-disciplina-a-libertatii-2/> (accesat în data de 10.10.2018).
3. Cărpineanu, Mariana-Lucia, *OCTAVIAN PALER - In memoriam*, în revista „I.D.E.I.”, 2007
http://www.bjs.ro/Document_Files/Documente/00000161/o0tsm_rev%202007pdf.pdf
(accesat în data de 10.10.2018).

4. Ciucă, Lucia-Luminița, *Octavian Paler, Caminante – a Journey from Europe to Maya*, în „Identities in Methamorphosis. Literature, Discourse and Multicultural Dialogue”, Târgu Mureș, ARHIPELAG XXI PRESS, 2014 - <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-02/Lit/Lit%2002%2070.pdf> (accesat în data de 9.04.2019).
5. Coroiu, Constantin, *Octavian Paler: „viciul memoriei“*, „Cultura literară”, NR. 329 din 30-iunie-2011 - <https://revistacultura.ro/nou/2011/06/octavian-paler-%E2%80%9Eviciul-memoriei%E2%80%9C/> (accesat în data de 9.10.2018).
6. Coroiu, Constantin, *Octavian Paler: „viciul memoriei“ (II)*, „Cultura literară”, NR. 330 din 30-iunie-2011 - <https://revistacultura.ro/nou/2011/06/octavian-paler-%E2%80%9Eviciul-memoriei%E2%80%9C-ii/> (accesat în data de 9.10.2018).
7. Coroiu, Constantin, *Octavian Paler: „viciul memoriei“ (III)*, „Cultura literară”, nr. 331 din 07-iulie-2011 - <https://revistacultura.ro/nou/2011/07/octavian-paler-%E2%80%9Eviciul-memoriei%E2%80%9C-iii/> (accesat în data de 9.10.2018).
8. Coroiu, Constantin, *Cinci ani fără Octavian Paler*, „Cultura literară”, NR. 375 din 24-mai-2012 - <https://revistacultura.ro/nou/2012/05/cinci-ani-fara-octavian-paler/> (accesat în data de 9.10.2018).
9. Cristea-Enache, Daniel, *Fără cărțile lui Octavian Paler, n-am putea vorbi în mod serios despre Octavian Paler*, interviu publicat în „Suplimentul de cultură”, nr.181 / 31 mai – 6 iunie 2008 - <http://suplimentuldecultura.ro/3488/interviu-cu-daniel-cristea-enache-consilier-editorial-al-editurii-polirom/> (accesat în data de 9.10.2018).
10. Cristea-Enache, Daniel, *Un azil de bătrâni - Un om norocos, de Octavian Paler* <https://atelier.liternet.ro/articol/7244/Daniel-Cristea-Enache/Un-azil-de-batrani-Un-om-norocos-de-Octavian-Paler.html> (accesat în data de 12.04.2019).
11. Cristea-Enache, Daniel, *Neuitatul Paler* <http://www.literaturadeazi.ro/rubrici/editorial/neuitatul-paler-7352> (accesat în data de 10.10.2018).
12. *Cuvântul care zidește* - 03 ianuarie 2013 - https://www.youtube.com/watch?v=a_nx-3ma1Pk (accesat în data de 5.10.2018).
13. *Decret nr. 424 din 27 iunie 2003 privind conferirea Ordinului național Steaua României în grad de Cavaler*, în „Monitorul Oficial”, nr. 465 din 30 iunie 2003: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/44736> (accesat în data de 6.10.2018).
14. Ghiulai, Lidia, *Literatura ca formă de autobiografie interioară la Octavian Paler* în „Caiete critice”, Nr. 7 (321) / 2014 - <http://caietecritice.fnsa.ro/wordpress/wp-content/uploads/2014/03/CC-7-2014.pdf>. (accesat în data de 7.03.2018).

15. Goldiș, Alex, *Ficțiune vs. non-ficțiune. Reprezentări ale Revoluției din 1989 în literatură*, în „Cultura literară”, nr. din 23-august-2015 - <http://revistacultura.ro/nou/2015/08/ficțiune-vs-non-ficțiune-reprezentari-ale-revoluției-din-1989-in-literatura/>(accesat în data de 10.10.2018).
16. *In memoriam Octavian Paler*, interviu realizat de Horia Roman Patapievici - <https://www.youtube.com/watch?v=XtLr0X6L1IE> (accesat în data de 5.10.2018).
17. *INFO literar*, în „Observatorul Cultural”, 06-08-2002, nr. 128 <https://www.observatorcultural.ro/articol/info-literar-11/> (accesat în data de 10.10.2018).
18. *În memoria lui Octavian Paler* - <https://www.youtube.com/watch?v=-4lAGyNZsVY> (accesat în data de 10.10.2018).
19. Lazu, Ion, *Scriitorul zilei: Octavian Paler; consemnări; poezia zilei; fotografii de autor...*: <http://ilazu.blogspot.ro/2012/07/scriitorul-zilei-octavian-paler.html> (accesat în data de 9.10.2018).
20. Mihalache, Roza, *Octavian Paler, jucătorul de șah orb*<http://jurnalul.ro/cultura/arte-vizuale/octavian-paler-jucatorul-de-sah-orb-522270.html> (accesat în data de 10.10.2018).
21. Milca, Andrei, *Despărțirea de Don Quijote*, în „Caiete critice”, Nr. 11-12 (241-242)/ 2007 - <http://caietecritice.fnsa.ro/wordpress/wp-content/uploads/2012/09/cc-11-12-2007.pdf>. (accesat în data de 9.07.2018).
22. Miron Carmina Stoian, *Romanele lui Octavian Paler, între estetic și ideologic*, revista „Critical discourse and linguistic variation. New investigation perspectives: receptions, analyses, openings”, volumul n/a, an 2011 - <http://old.usv.ro/product/database/2010/11/publicate/06.pdf> (accesat în data de 9.04.2019).
23. *Octavian Paler, îți mulțumim!*<https://www.youtube.com/watch?v=N4n6R79F1fs>(accesat în data de 10.10.2018).
24. *Octavian Paler – 75*, în „Observatorul Cultural”, 03-07-2001, nr. 71, <https://www.observatorcultural.ro/articol/octavian-paler-75/> (accesat în data de 10.10.2018).
25. *Omul zilei - Octavian Paler-* <http://jurnalul.ro/calendar/omul-zilei-octavian-paler-31439.html> (accesat în data de 10.10.2018).
26. Paler, Octavian, *Octavian Paler: O parte din sufletul meu are ceva feminin* - <http://revistatango.ro/octavian-paler-o-parte-din-sufletul-meu-are-ceva-feminin-131> (accesat în data de 5.10.2018).
27. Paler, Octavian, *Octavian Paler despre poporul român* - <https://www.youtube.com/watch?v=5bSZalvioD0> (accesat în data de 5.10.2018).

28. Paler, Octavian, *Scriitorul Octavian Paler –Despre spiritul european* <https://www.youtube.com/watch?v=9dSsnt79H7o> (accesat în data de 5.10.2018).
29. Paler, Octavian, *Scriitorul Octavian Paler despre rolul intelectualului în societate* - <https://www.youtube.com/watch?v=1-1igyOj7MQ> (accesat în data de 5.10.2018).
30. Paler, Octavian - *Paradoxul Vremurilor Noastre (Lectură)* - <https://www.youtube.com/watch?v=56chkcW79BA> (accesat în data de 5.10.2018).
31. Paler, Octavian - <http://revistacultura.ro/nou/cautare/?cx=partner-pub-8698265220995130%3A2812900610&cof=FORID%3A10&ie=UTF-8&q=paler&sa=Cautare> (accesat în data de 9.10.2018).
32. Paler, Octavian, *Nu mă răzgândesc,* <http://www.observatorcultural.ro/author/octavianpaler/> (accesat în data de 9.10.2018).
33. Paler, Octavian, *Avem timp* - <https://www.youtube.com/watch?v=9bA2kghtLTk> (accesat în data de 10.10.2018).
34. Paler, Octavian – *Viața pe un peron* - <https://www.youtube.com/watch?v=2N8MVtXxV-8> (accesat în data de 10.10.2018).
35. Paler, Octavian - *România mea* - <https://www.youtube.com/watch?v=oiDgltCTf9s> (accesat în data de 10.10.2018).
36. Paler, Octavian - <https://www.youtube.com/watch?v=pmW6J5rIxTI> (accesat în data de 10.10.2018).
37. Paler, Octavian, *Viața pe un peron.avi* - <https://www.youtube.com/watch?v=48MSX2GIHr0> (accesat în data de 10.10.2018).
38. Paler, Octavian, *Digul* - <https://www.youtube.com/watch?v=w-8U7cVbOek> (accesat în data de 10.10.2018).
39. Paler, Octavian - *Remember part 4* - <https://www.youtube.com/watch?v=bIIIDa-6Vgk> (accesat în data de 10.10.2018).
40. Paler, Octavian, *Definiția unui strigăt, versuri: Octavian Paler* - <https://www.youtube.com/watch?v=kgRqTcka6uI> (accesat în data de 10.10.2018).
41. Paler, Octavian, *Fericire și Dragoste (Octavian Paler)* - <https://www.youtube.com/watch?v=ybdWKun-LY8> (accesat în data de 10.10.2018).
42. Paler, Octavian, *Fericirea e în noi - Octavian Paler* - <https://www.youtube.com/watch?v=4jA2CcGXJWk> (accesat în data de 10.10.2018).
43. Paler, Octavian, *Paradoxul vremurilor noastre - Octavian Paler* - <https://www.youtube.com/watch?v=z3HTNeopahc> (accesat în data de 10.10.2018).

44. Paler, Octavian, Octavian Paler despre România de azi. Câtă dreptate are ! (emisiune la Antena 3) - <https://www.youtube.com/watch?v=WdPIwK0SYqQ> (accesat în data de 10.10.2018).
45. Paler, Octavian - *România țara noastră* - <https://www.youtube.com/watch?v=o5xKY3VCczM> (accesat în data de 10.10.2018).
46. Paler, Octavian, *România lui Octavian Paler* (2 Iulie, 2008) <https://www.youtube.com/watch?v=EB16S11yRwY> (accesat în data de 10.10.2018).
47. Paler, Octavian - *Definiția pasului absent* - <https://www.youtube.com/watch?v=czqIL3N-XFk> (accesat în data de 10.10.2018).
48. Paler, Octavian, *Înapoi la argument - Octavian Paler - despre bătrânețe -partea 1/5* - <https://www.youtube.com/watch?v=yq020hPuVsg> (accesat în data de 10.10.2018).
49. Paler, Octavian, *Înapoi la argument - Octavian Paler - despre bătrânețe -partea 2/5* - <https://www.youtube.com/watch?v=P16jeRgJm7c> (accesat în data de 10.10.2018).
50. Paler, Octavian, *Înapoi la argument - Octavian Paler - despre bătrânețe--partea 3/5* - <https://www.youtube.com/watch?v=d4Q7y1ExNkM> (accesat în data de 10.10.2018).
51. Paler, Octavian, *Apărarea lui Galilei* - Octavian Paler - <https://www.youtube.com/watch?v=5mgSe-zmhtQ> (accesat în data de 10.10.2018)
52. Paler, Octavian, *In Memoriam* - <https://www.youtube.com/watch?v=aa3jVtTfrFs> (accesat în data de 10.10.2018).
53. Paler, Octavian – *Jocul* - <https://www.youtube.com/watch?v=aYwX0BSGC7c> (accesat în data de 10.10.2018).
54. Paler, Octavian – *Focul* - <https://www.youtube.com/watch?v=gkG7AM-myA0> (accesat în data de 10.10.2018).
55. Paler, Octavian - *Lección Inutilă, De Logică* - <https://www.youtube.com/watch?v=3yX2FznImoc> (accesat în data de 10.10.2018).
56. Paler, Octavian – *Reamintiri* <https://www.youtube.com/watch?v=UfA6FdSlg98&list=PLFgdQltVHtKQ7IvDsLnQTcpOlhjP9cBPA> (accesat în data de 10.10.2018).
57. Paler, Octavian - *Definiții lirice* - <https://www.youtube.com/watch?v=2EJgOBXEGUE> (accesat în data de 10.10.2018).
58. Paler, Octavian, *România 2011* - Octavian Paler - https://www.youtube.com/watch?v=IwUNd_RphHw (accesat în data de 10.10.2018).
59. Paler, Octavian – *Da* - <https://www.youtube.com/watch?v=s9gTMgAx0Lc> (accesat în data de 10.10.2018).

60. Paler, Octavian - Definiția Lacrimei - <https://www.youtube.com/watch?v=6F9hzzqTYM4Q> (accesat în data de 10.10.2018).
61. Paler, Octavian - *Ierarhie a primejdiilor care amenință România* - <https://www.youtube.com/watch?v=8osREnaSX9k> (accesat în data de 10.10.2018).
62. Paler, Octavian - <https://www.youtube.com/watch?v=boFgcDUMStk> (accesat în data de 10.10.2018).
63. 24.06.1999 – *Bilanțul evenimentelor ultimului an* - <https://www.youtube.com/watch?v=f76Y4dNCar0> (accesat în data de 10.10.2018).
64. Paler, Octavian – *Cu melancolie, despre barbari* 1/7 <https://www.youtube.com/watch?v=i0z0RdXw0g> (accesat în data de 10.10.2018).
65. Paler, Octavian – *Cu melancolie, despre barbari* 4/7 <https://www.youtube.com/watch?v=WoKeVr0LBIY> (accesat în data de 10.10.2018).
66. Paler, Octavian – *Cu melancolie, despre barbari* 5/7 https://www.youtube.com/watch?v=mRbh1tDTM_g (accesat în data de 10.10.2018).
67. Paler, Octavian – *Cu melancolie, despre barbari* 6/7 https://www.youtube.com/watch?v=EVWScM_oC_Y (accesat în data de 10.10.2018).
68. Paler, Octavian - *Cu melancolie, despre barbari* 7/7 <https://www.youtube.com/watch?v=6XFWL4nQtGM> (accesat în data de 10.10.2018).
69. Paler, Octavian – *Perplexitate* - <https://www.youtube.com/watch?v=4R9I6TzvtR8> (accesat în data de 10.10.2018).
70. Paler, Octavian, *Octavian Paler: Traian Basescu este un impostor* <https://www.youtube.com/watch?v=QOym8SDJa6I> (accesat în data de 10.10.2018).
71. Péter, Demény, *Dragostea din labirint*, în „Observatorul Cultural”, 19-04-2013, nr. 670, <https://www.observatorcultural.ro/articol/dragostea-din-labirint-2/> (accesat în data de 10.10.2018).
72. *Printre rânduri cu Octavian Paler* - https://www.youtube.com/watch?v=ikxu_dTCb54 (accesat în data de 5.10.2018).
73. Roșca, Andrei, *Recenziela Convorbiri cu Octavian Paler* - <http://www.bookblog.ro/altele/convorbiri-cu-octavian-paler/> (accesat în data de 25.03.2019).
74. Roșca, Andrei, *Octavian Paler și comunismul* - <http://andrierosca.ro/octavian-paler-si-comunismul/> (accesat în data de 10.10.2018).

75. *Scrisori către Ceaușescu: întrecere socialistă cu Eugen Barbu și Păunescu* - <https://www.9am.ro/stiri-revista-presei/Actualitate/62294/Scrisori-catre-Ceausescu-intrecere-socialista-cu-Eugen-Barbu-si-Paunescu.html> (accesat în data de 9.10.2018).
76. Szilagy (Szoverfi), Judith-Maria, *Octavian Paler – Lyrical Epistler (Interferences in Topics)*, în „Identities in Methamorphosis. Literature, Discourse and Multicultural Dialogue”, Târgu Mureș, ARHIPELAG XXI PRESS, 2014 - <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-02/LDMD%2002%20-%20Literature.pdf> (accesat în data de 9.04.2019).
77. Szilágyi, Judit-Mária, *Receptarea critică a romanului Viața pe un peron de Octavian Paler*, în *Journal of Romanian Literary Studies*, issue no.5/2014 - <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A21861/pdf> (accesat în data de 20.01.2019).
78. Szilágyi, Judit-Mária, *Life, Limits and worry in the Novel Life on a Platform by Octavian Paler*, în *Journal of Romanian Literary Studies*, issue no.6/2015 - <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-02/LDMD%2002%20-%20Literature.pdf> (accesat în data de 20.01.2019).
79. Ștefanescu, Alex., *N-ați avut niciodată senzația că solidaritatea noastră națională e alcătuită din milioane de singuratăți?*, interviu preluat din „[România Literară](#)” (2003) <http://www.jurnaldenord.info/romania-profunda/n-ati-avut-niciodata-senzatia-ca-solidaritatea-noastra-nationala-e-alcatuirea-din-milioane> (accesat în data de 9.10.2018).
80. TVR, *Televiziunea Română, Universul credinței, Credo (Titi Dinca), Octavian Paler* <https://www.youtube.com/watch?v=lcK8XgkvOKE> (accesat în data de 10.10.2018).
81. Vîrtan (Pleșa), Mariana Simona, *Octavian Paler: Un Om Norocos. The Image Of The Ultragiate Humanity*, în „Identities in Methamorphosis. Literature, Discourse and Multicultural Dialogue”, Târgu Mureș, ARHIPELAG XXI PRESS, 2014 - <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-02/Lit/Lit%2002%2032.pdf> (accesat în data de 9.04.2019).
82. Vodă, Eugenia, *Profesioniștii*, (interviu din 2001): <https://www.youtube.com/watch?v=w5ThEx6gafM> (accesat în data de 9.09. 2018).

G. Thèses de doctorat / chapitres de thèses de doctorat

1. Burtea-Cioroianu, Cristina, *Octavian Paler – studiu monografic*, Ed. Aius, Craiova, 2012.
2. Ghiulai, Lidia, *Octavian Paler între autobiografie și mitologie – teză de doctorat (rezumat)* <http://www.uoradea.ro/display5111> (accesat în data de 21.01.2019).

3. Mitrică, Cristina Eugenia, *Octavian Paler : Studiu monografic* - teză de doctorat, Universitatea din Craiova. Facultatea de Litere, Craiova, 2009.

http://catalog.ucv.ro/opac/bibliographic_view/88753;jsessionid=370C5BF465F98B02621EA6C87E536D05 (accesat în data de 8.05.2017).

4. Szilágyi J. Judit – Maria, *Octavian Paler: conștiință și scriitură* (studiu monografic), Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș, 2016.

<https://rei.gov.ro/index.php?&ddpN=917523103&we=7de50869e17bec77664920c1aeae1a47&wf=dGFCall&wtok=&wtkps=jVBbT4MwFP4rpM+KtKUDDi8jyzQkCgug70DZrAN2KbjFZf/dUqaLJia+9ev5bufk4MBJAgN06Na1RH7kS6CApOBIVwLEHY+HGfbyLrqhNhw2kqrINvxRW6xd2yt91u8p6vdWzvwCaBph/xcWZw04mRARCMVqkVk6mGHEYotCrWQHcgq35evOkzxt9L8k2OypWW7PC9LzgsbjUWhFzrY0lqFLqxyOeFuMUH+WQIGpEvfhf9S4sEaJAMw8G1ObUeKfR6fm6gRovRtILnbZOHbUxnzbLtI77FLHx syl3le968/Nd/Yww0yLol8SD9APmko7VHpptXWz4X1dmU0uWrNs846Xvck3Mt9Xi76oRVldFEM/dVjIFc+y4CUMImMRPM4TYxZHaRaGURYYaWiksyQMs+ckMJ7iKH5Igvtwri73CQ==&wchk=a839225047d0b038a6458df3f416142727830267>

<file:///C:/Users/Andreea/Desktop/Teza%20varianta%20finala.pdf> (accesat în data de 10.04.2018)

5. Virtan (Pleșa), Mariana Simona, *Octavian Paler – Călătorie în labirintul unei singurătăți asumate,* - teză de doctorat (rezumat),

http://doctorate.uab.ro/upload/62_1055_rezumat_teza_de_doctorat-virtan.pdf (accesat în data de 11.12.2019).

